

"Hayata Bakışınızı Deęiřtirir."

AHİRETE İMAN

FEYYAZTV

“Hayata Bakışınızı Deęiřtirir.”

AHİRETE İMAN

FEYYAZTV

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	6
1. DELİL: SALTANAT DELİLİ	10
2. DELİL: MERHAMET DELİLİ	17
3. DELİL: İZZET DELİLİ	24
4. DELİL: HİKMET DELİLİ	27
5. DELİL: ADALET DELİLİ	34
6. DELİL: CÖMERTLİK DELİLİ	39
7. DELİL: CEMAL VE KEMAL DELİLİ	43
8. DELİL: DUALARA İCABET DELİLİ	48
9. DELİL: HAŞMET VE CELAL DELİLİ	54
10. DELİL: HIFZİYET DELİLİ	58
11. DELİL: VAAD ETME DELİLİ	64
12. DELİL: HAYAT VERME DELİLİ	68
13. DELİL: İNSANA VERİLEN KIYMETİN AHİRETİ GEREKTİRMESİ DELİLİ	73
14. DELİL: HZ. MUHAMMED VE KUR’AN DELİLİ	76
15. DELİL: ALLAH’IN KUDRETİ SONSUZDUR.	82

ÖNSÖZ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

“Güneş katlanıp dürüldüğünde, yıldızlar kararıp döküldüğünde, dağlar yürütüldüğünde, kıyılmaz mallar bırakıldığında, vahşi hayvanlar bir araya toplandığında, denizler kaynatıldığında, ruhlar bedenlerle birleştirildiğinde, diri diri toprağa gömülen kızlara: “Hangi günahattan dolayı öldürüldünüz?” denildiğinde, amel defterleri açıldığında, gök sıyrılıp açıldığında, cehennem kızıştırıldığında ve cennet yaklaştırıldığında herkes (hayır ve şerden) ne getirmiş olduğunu anlar.” (Tekvir 1-14)

Kuran’ın bu ve benzeri ayetlerinin beyanıyla bir gün gelecek ve bu âlemin kıyameti koparak başka bir âlemin kapısı açılacaktır. Bu, gözümüz önündeki şu âlemin vücudu kadar kat’idir.

“Ahirete İman” isimli bu eserimizde iman hakikatlerinden biri olan haşir yani öldükten sonra dirilme ve mahşere çıkma iki kere iki dört eder katiyetinde ispat edilmektedir. Bu eserde anlatılan hakikatler o kadar kuvvetlidir ki en inatçı kâfir dahi ilzam eder ve susturur.

Nasıl ki bir saray veya bir şehir hakkında biri dava etse: “Şu saray veya şehir tahrip edilip yeniden sağlam bir surette bina ve tamir edilecektir.” Elbette onun davasına karşı altı sual terettüp eder:

Birincisi: “Niçin tahrip edilecek? Sebep ve gerekçe var mıdır?” Eğer “Evet, var.” diye ispat edilse bu sefer ikinci soru sorulur:

İkincisi: “Bunu tahrip edip tamir edecek usta muktedir midir? Yapabilir mi?” Eğer “Evet, yapabilir.” diye ispat edilse bu sefer üçüncü soru sorulur:

Üçüncüsü: “Bu sarayın veya binanın tahribi mümkün müdür?” Eğer “Evet, mümkündür.” diye ispat edilirse bu sefer dördüncü soru sorulur:

Dördüncüsü: “Mümkün olan bu tahrip gerçekleşecek ve vukua gelecektir midir?” Eğer “Evet, gerçekleşecektir.” diyerek vukuu ispat edilse iki sual daha sorulur ki:

Beşinci ve altıncı sualler: “Acaba şu acayip saray veya şehrin yeniden tamiri mümkün müdür? Mümkün olsa acaba tamir edilecek midir?” Eğer “Evet.” denilerek bunlar da ispat edilse o vakit bu meselenin hiçbir cihette, hiçbir köşesinde bir delik, bir menfez kalmaz ki şüphe ve vesvese girebilsin.

İşte bu temsil gibi:

- Dünya sarayının ve şu kâinat şehrinin tahribi ve tamiri için gerekçeler olduğu,
- Fail ve ustasının buna muktedir olduğu,
- Tahribinin mümkün olduğu ve vaki olacağı,
- Ve tamirinin de olası ve vuku bulacağı meseleleri ispat edilirse artık bu mesele hakkında şüphe ve vesvese edilmez.

İşte eserimizde bu altı cihetin her biri iki kere iki dört eder katiyetinde ispat edilecek ve ahiretin varlığı güneş gibi kat’i gösterilecektir.

Eserimizden hakkıyla istifade edebilmeniz için ilk önce eserde takip ettiğimiz yolu ve metodu bilmeniz gerekir. “Ahirete İman” isimli eserimizde şöyle bir yol takip ettik:

Ahiretin varlığına dair delilleri başlıklar ve maddeler hâlinde inceledik. Her bir başlık müstakil olup tek başına ahiretin varlığını ispat etmeye kâfidir. Bütün başlıkların toplamındaki kuvvet ise asla karşı gelinemeyecek kuvvettedir.

Her bir delilde iki basamaklı bir yol ve bir tarz takip edilmiştir:

1. Basamak: Bu basamakta kâinattaki fiillerden ve tecellilerden bahsedilmekte ve daha sonra fiilden faile, isimden ismin sahibine ve sıfattan da sıfatın sahibine geçilmektedir.

Mesela birinci delilin birinci basamağında kâinatta gözüken saltanattan bahsedilecek ve bu saltanat delil yapılarak Sultan-ı Ezel ve Ebed olan Allah’ın varlığı ispat edilecektir. İkinci delilin birinci basamağında ise kâinatta gözüken merhametten bahsedilecek ve bu merhamet delil

yapılarak Rahim olan Allah'ın varlığı ispat edilecektir. Üçüncü delilin birinci basamağında ise kâinatta gözüken izzetten bahsedilecek ve bu izzet delil getirilerek Aziz olan Allah'ın varlığı ispat edilecektir. Diğer delillerde de aynı yol takip edilmektedir.

Demek, 1. basamakta kâinatta tecelli eden fiillerden, isimlerden ve sıfatlardan bahsedilecek ve fiilden faile, isimden ismin sahibine ve sıfattan da sıfatın sahibine geçilecektir. Zira fiiller failsiz, isimler sahipsiz ve sıfatlar mevsufsuz olamaz; bir iğnenin ustasız ve bir harfin kâtipsiz olamayacağı gibi...

Demek, 1. basamakta aynı zamanda Allah-u Teâlâ'nın varlığı da ispat edilmektedir.

2. Basamak: 1. basamakta fiil ve tecelli anlatılıp faile ve ismin sahibine çıkıldıktan sonra 2. basamakta, zikredilen ismin ahireti gerektirdiği ve zikredilen sıfatın ahireti iktiza ettiği ispat edilmektedir. **Demek, bu basamak ahiretin varlığının ispat edildiği basamaktır.**

Her bir delilde anlatılan meseleler âdeta üç zincir halkasından oluşmaktadır:

- 1- Kâinattaki tecelli.
- 2- Bu tecellide gözüken isimler ve sıfatlar.
- 3- Bu isimlerin ve sıfatların ahireti gerektirmesi.

Bu halkalar birbirine geçmiş olup tamamını koparamayan bir halkaya ilişemez ya da başka bir ifadeyle bir halkayı koparabilmek için tamamını parçalayabilmek gerekir. Mesele bir bütündür, bütünü çürütemeyen parçaya ilişemez; parçaya ilişebilmek için bütün çürütülmelidir.

Dolayısıyla diyebiliriz ki:

- Ahireti inkâr edebilmek için ilk önce faili ve müsemmayı yani Allah'ı inkâr edebilmek gerekir.
- Allah'ı inkâr edebilmek için de kâinatta gözüken fiilleri ve isimleri inkâr edebilmek gerekir.

- Kâinatta gözüken isim ve fiilleri inkâr edebilmek için ise bizzat kâinatın kendisini inkâr edebilmek lazımdır. Bu ise mümkün değildir.

- Başka bir ifadeyle kâinatı inkâr edemeyen göz önündeki fiilleri inkâr edemez, fiili inkâr edemeyen faili inkâr edemez, faili inkâr edemeyen de o fiilde gözüken faile ait ismin ahireti gerektirmesini inkâr edemez.

Sözün özü: Her bir başlıkta öyle bir yol takip edilmiştir ki ahireti inkâr edebilmek için şu göz önündeki âlemi inkâr etmek ve akıldan istifa etmek gerekecektir. İşte bu eserde ahiretin varlığı bu kadar net bir şekilde ispat edilecektir.

“Ahirete İman” isimli eserimiz hazırlanırken Bediüzzaman Hazretlerinin “10. Söz” namıyla bilinen “Haşır Risalesi” kaynak eser olarak kullanılmıştır. Eserimizde anlatılan bütün hakikatler Bediüzzaman Hazretlerinin zikredilen eserinden ıktibas edilmiştir.

Bu eserle amacımız:

- Ahirete iman hakikati hususunda imanlarımızı taklitten tahkiye çıkarmak,

- Ahiret hakkında şüphesi olanları şüpheden kurtarmak,
- Ahireti inkâr edenlerin imana girmelerine bir vesile olmak,
- Ahiret hakkında kâfirler ile mücadeleyle girmek zorunda kalanlara bir rehber olmak,

- Ve bu vesileler ile Cenab-ı Mevla’nın rızasını kazanmaktır.

Tevfik ve inayet Allah’tandır!

1. DELİL: SALTANAT DELİLİ

Hiç mümkün müdür ki bu âlemin sultanı olan Zat-ı Zülcelâl nihayetsiz kemalini göstermek için bu kâinatı gayet âli gayeler ve yüksek maksatlarla icad etsin ve sonra o gaye ve maksatlara karşı iman ve ibadetle mukabele edenlere bir mükâfatı bulunmasın? Ve o gayelere red ve tahkirle mukabele edenlere bir cezası olmasın? Bu mükâfat ve ceza burada yok hükmündedir. Demek, başka yerde bir mükâfat ve ceza yeri vardır ve olmalıdır.

Bu delili iki başlıkta inceleyeceğiz. İlk önce gözümüz önündeki şu kâinatta küçük bir gezinti yapalım ve bu âlemde hükmeden saltanatı görelim. Daha sonra da bu saltanatın sahibi kimdir onu tanıyalım.

Bilinen yaklaşık 300 milyar galaksi, içlerinde bulunan yaklaşık 300'er milyar yıldızla son derece düzenli bir şekilde varlıklarını sürdürmektedirler. Öyle ki tüm galaksiler, yıldızlar, gezegenler ve uydular hem kendi etraflarında hem de bağlı oldukları sistemlerle birlikte belirli yörüngelerde dönmektedirler.

Üstelik evrendeki hız kavramı dünya ölçüleriyle karşılaştırıldığında akıl almaz boyutlardadır. Milyonlarca ton ağırlığındaki yıldızlar, gezegenler, galaksiler ve galaksi kümeleri uzay içinde müthiş bir süratle hareket ederler.

Üzerinde yaşadığımız Dünya saatte 1670 km hızla kendi eksenini etrafında ve 108.000 km hızla da güneşin etrafında döner. Güneş Sistemi'nin galaksi merkezi etrafındaki dönüş sürati saatte 720.000 km iken, Samanyolu Galaksisi'nin uzaydaki hızı saatte 950.000 km'dir. Durmaksızın devam eden hareket öylesine yoğundur ki Dünya ve Güneş Sistemi her sene bir önceki sene bulunduğu yerden 500 milyon kilometre uzakta bulunur.

Acaba böyle intizamlı bir hareketin tesadüfen olması hiç mümkün müdür? Düz yoldaki bir arabanın intizamlı hareketi gibi basit bir intizamı dahi şoförün maharetine bağlamak zorunda olan insan nasıl olur da kâinattaki şu intizamı tesadüfe ve sebeplere havale edebilir?

Evet, kâinat öyle bir saraydır ki yıldızlar o sarayın kandilleridir. Dünya ise o sarayda sadece küçük bir odadır. Güneş o odanın lambası ve sobası, Ay ise gece lambasıdır.

Dünya'mızın lambası olan Güneş Dünya'mızdan 1.300.000 defa daha büyüktür.

Bizim galaksimiz olan Samanyolu Galaksisi'nde ise iki yüz milyar ile üç yüz milyar arasında yıldız vardır. Her biri Güneş büyüklüğünde üç yüz milyar yıldızın kapladığı alanı hayal edebilir misiniz? **Acaba bu kadar yıldızı birbirine çarptırmadan gezdiren kimdir?**

Güneş'in merkez sıcaklığı 20.000.000 santigrat derecedir (Suyun 100 derecede kaynadığı malumdur). Eğer Güneş'ten toplu iğne ucu kadar bir madde getirebilseydik 160 km uzaklıktaki bir maddeyi yakabilirdi. Eğer bütün Dünya odun ve kömür olsaydı Güneş'in bir günlük ihtiyacını karşılayamazdı. **Acaba Güneş sobasını söndürmeden ya-kan kimdir?**

Güneş'in Dünya'ya uzaklığı 150.000.000 km'dir. Samanyolu Galaksi'mizin çapı ise 100.000 ışık yılıdır (Işığın saniyedeki hızı 300.000 km'dir). Eğer saniyede 10.000 km hızla giden bir roket binseydik Galaksi'mizin bir yanından öbür yanına gitmek için 15.800.000.000 yıla ihtiyacımız olacaktı.

Bilim adamları 1.400 adet kuyruklu yıldız tespit etmişlerdir. En kısasının kuyruk uzunluğu 300.000.000 km'dir.

Güneş'imizin Dünya'dan 1.300.000 defa daha büyük olduğunu öğrenmiştik. Şimdi dikkat edin! Hayalin dahi tasavvur edemeyeceği bir yıldızdan söz edeceğiz: Betaklus Yıldızı... Bu yıldız o kadar büyüktür ki çapı 250 Güneş büyüklüğündedir. Hacimce Güneş'ten on binlerce defa daha büyüktür.

Dilerseniz biraz da Dünya'mıza bakalım: Dünya'mızda 1.000.000 farklı tür vardır. Her bir türü bir tabura benzetirsek Dünya ordugâhında 1.000.000 tabur ve her bir taburun da hadsiz efradı vardır. Sadece sinek taburunda bir baharda yaratılan fertler kıyamete kadar yaratılacak bütün insanlardan daha fazladır.

Evet, bu Dünya öyle bir ordugâhtır ki bu ordudaki askerlerin milletleri farklı, silahları farklı, elbiseleri farklı, talimatları farklı, suretleri farklı ve erzakları farklıdır.

Kâinatta ve dünyada hüküm süren saltanatı anlatmak için ne zaman yeter ne de söz...

Şimdi sorumuz şu: Biliyoruz ki bir köy muhtarsız olmaz, bir şehir valisiz olmaz ve bir memleket sultansız olmaz ve olamaz. Acaba hiç mümkün müdür ki şu kâinatta gözüken muhteşem saltanat sultansız ve meliksiz olsun?

Nasıl ki muhteşem bir saray görsek o sarayın sultansız ve sahihsiz olması mümkün değildir. Biz sultanı görmesek de o saray varlığı ve ihtişamı ile sultanının varlığına ve ihtişamına delalet eder.

Acaba böyle basit bir saray bile maliksiz, sultansız olamazsa kâinat sarayının sultansız, şu âlem memleketinin padişahsız ve şu mülkün maliksiz ve sahihsiz olması mümkün müdür?

Hem intizamla hareket eden muhteşem bir ordu görsek ama kumandanını görmesek o ordunun meliksiz, sahihsiz ve başıboş olabileceğine ihtimal verebilir miyiz?

Elbette hayır! Çünkü askerlerin terbiyesi, düzenli hareketleri, silahlarının verilmesi, elbiselerinin değiştirilmesi ve ihtiyaçlarının karşılanması gibi hâller ispat eder ki bu ordu bir kumandana ve melike bağlıdır ve onun emriyle hareket ederler.

Acaba böyle küçük bir ordunun bile idaresi, terbiyesi, beslenmesi ve ihtiyaçlarının karşılanması gibi hâller kumandansız ve meliksiz olmaz ve tesadüfe havale edilemezse şu yeryüzünde yüz binler muhtelif taburlardan oluşan hayvanlar ve bitkiler ordusunun kumandansız ve meliksiz olması mümkün müdür?

Hem dediğimiz gibi, bu öyle bir ordudur ki milletleri farklı, silahları farklı, elbiseleri farklı, talimatları farklı, suretleri farklı ve erzakları farklıdır.

İşte böyle bir ordunun meliksiz ve kumandansız olması hiç mümkün müdür? Bu ordunun öyle bir meliki vardır ki hiçbirini unutmaz ve hiçbir işi birbirine karıştırmaz.

İşte bu ordu misalimizdeki ordudan ne kadar büyükse, büyüklüğü ve mükemmelliği nispetinde kumandanları olan Allah'ı Melik ve Sultan ismiyle bizlere tanıttırır.

Bu ordunun sultanı olan Cenab-ı Hakk'ı inkâr etmek ancak göz önündeki bu saltanatı inkâr etmek ile mümkün olur. Göz önündeki saltanatı inkâr edemeyen, Sultan-ı Ezel ve Ebed olan Cenab-ı Hakk'ı da inkâr edemez. Demek Cenab-ı Hakk'ın varlığı göz önündeki şu kâinatın varlığı kadar açıktır ve bedihidir.

2. BASAMAK: SULTAN İSMİNİN AHİRETİ GEREKTİRMESİ

1. basamakta kâinattaki saltanatı bir nebze de olsa gördük ve “Filler failsiz olamaz.” kaidesini kullanarak göz önündeki saltanattan, bu saltanatın sahibi olan Allah'ın varlığına ve O'nun “Sultan” ismine ulaştık. Bu basamakta ise Allah'ın Sultan isminin ahireti gerektirdiğini ispat edeceğiz.

Malumdur ki en küçük sultanlar bile saltanatlarının izzetini korumak ve haşmetini muhafaza etmek için kendilerine güzel hizmet edenlere mükâfat ve isyan edenlere ceza verir. Mükâfat ve ceza saltanatın olmazsa olmazıdır.

Hatta bir asi, sultana isyan etse ve: “Sultan beni yakalayamaz, bana ceza veremez, gücü bana yetmez.” dese; sultan saltanatının haşmetini korumak için o asiye yakalamalı ve onu hapse atmalıdır. Eğer memleketinde bir hapis yoksa bile saltanatının haşmetini muhafaza etmek için o asiye bir hapis yapmalı ve onu yakalayarak o hapse atmalıdır. **Ta saltanatının izzeti muhafaza edilsin ve izzet zillete inkılap etmesin.**

Madem sultan saltanatının izzetini korumak için kendisine hizmet edenlere mükâfat ve isyan edenlere ceza vermek zorundadır, o hâlde şimdi soruyoruz:

Acaba 1. basamakta varlığını ispat ettiğimiz Sultan-ı Ezel ve Ebed olan Allah-u Teâlâ kendisine hizmet edenlere bu dünyada hakkıyla mükâfat veriyor mu? Ve yine kendisine isyan edenlere bu dünyada hak-kıyla ceza veriyor mu?

Hayır vermiyor! Ne O'na hizmet edenler bu dünyada hakkıyla mükâfat görüyor ve ne de O'na isyan edenler hak ettikleri cezaya uğ-ruyor.

O hâlde şimdi yine soruyoruz: Ezel ve Ebed Sultanı olan Allah-u Teâlâ'nın saltanatının izzetini ve haşmetini koruması için ne yapması lazım?

Elbette bir mükâfat ve ceza yeri açması ve bu dünyada kendisine hizmet edenlere orada mükâfat ve bu dünyada kendisine isyan edenlere orada ceza vermesi lazım! Bu olmazsa Cenab-ı Hakk -hâşâ- saltanatı-nın izzetini muhafaza etmemiş olur.

Zira bir kâfir küfrünün lisan-ı hâli ile der ki: “Ey Sultan olduğunu bildiren Allah, sen beni yakalayamazsın, beni cezalandıramazsın, beni hapsine atamazsın, sen cehennemi yaratamazsın, senin gücün ahireti yaratmaya yetmez!”

Evet, bütün bu sözler ve daha yazmaya cesaret edemediklerimiz, kâfirin lisan-ı hâl ile söylediği ve küfrün neticesi olan sözlerdir. Eğer -faraza- Allah'ın cehennemi yaratmak için hiçbir sebebi olmasaydı bile sadece kâfirin bu sözlerinden dolayı cehennemi yaratacak ve onu oraya atarak saltanatının izzetini koruyacaktı.

Şimdi, birinci delili maddeler hâlinde özetleyerek meseleyi bi-raz daha iyi kavrayalım:

1. Zerrelerden yıldızlara ve atomlardan galaksilere kadar şu kâi-natta muhteşem bir saltanat gözükmekte ve bu saltanat her yerde hük-metmektedir.

2. Bir köyün muhtarsız, bir şehrin valisiz, bir memleketin sultansız ve bir sarayın meliksiz olması mümkün olmadığı gibi, bu kâinatta hükmeden saltanatın da sultansız olması mümkün değildir. Bu sultanı kabul etmemek ancak göz önündeki şu saltanata inkâr etmekle mümkündür. Göz önündeki saltanata inkâr etmek ise aklını kaybetmemiş hiçbir kimse için mümkün değildir.

3. Sultanlar kendilerine hizmet edenlere mükâfat verirler. Bu, saltanatın izzetini muhafaza etmek içindir. Hâlbuki bu âlemin sultanına hizmet edenler bu dünyada hakkıyla mükâfat görmemektedirler. O hâlde bu mükâfatın verileceği başka bir memleket olmalıdır, ta ki saltanatın izzeti muhafaza edilebilsin.

4. Sultanlar kendilerine isyan edenlere ceza verirler, ta ki saltanatlarının haşmet ve izzetlerini koruyabilsinler. Hâlbuki bu âlemin sultanı olan Allah-u Teâlâ'ya isyan edenler bu dünyada hakkıyla ceza görmemektedirler. O hâlde bu cezanın verileceği başka bir memleket olmalıdır, ta ki saltanatın izzeti ve haşmeti muhafaza edilebilsin.

5. Ahireti inkâr edebilmek için ilk önce Cenab-ı Hakk'ın "Sultan" ismini inkâr edebilmek gerekir. Cenab-ı Hakk'ın "Sultan" ismini inkâr edebilmek için de şu kâinatta gözüken haşmetli saltanata inkâr edebilmek lazımdır. Demek, kâinatta gözüken haşmetli saltanata inkâr edemeyen, bu saltanatın sultanı olan zatı inkâr edemez. Ve bu sultanı inkâr edemeyen de ahireti inkâr edemez, zira saltanatın izzeti ancak ahiretin gelmesiyle muhafaza edilebilir.

Başta dediğimiz gibi, ahiretin varlığı üç adım ile ispat edilir. Her bir adımı bir zincir halkaya benzettiğimizde bu üç halka birbirine girmiştir. Birini koparabilmek için, tümünü koparabilmek ve tamamını parçalayabilmek gerekir. Tümüne ilişemeyen bir halkaya da ilişemez.

Dolayısıyla gözümüz ile gördüğümüz şu âlemdaki saltanata inkâr edemeyen, bu saltanatın sultanı olan zatı inkâr edemez, zira saltanat sultansız olamaz. Sultanı inkâr edemeyen de ahireti inkâr edemez, zira ancak ahiretin gelmesiyle bu sultanın izzeti muhafaza olunur.

O hâlde diyebiliriz ki: **Elbette gücü her şeye yeten ve koca yıldızları tespih taneleri gibi çeviren bu sultan, saltanatının izzetini muhafaza etmek için ahireti getirecek ve kendisine güzelce hizmet edenlere mükâfat verecektir. Kendisine isyan ederek âdetâ: “Sen beni yakalayamazsın, senin gücün bana yetmez.” diyenlere de hak ettikleri cezayı vererek onları haps-i ebedîsi olan cehenneme atacaktır. Bu, göz önündeki şu saltanat kadar açıktır ve bedihidir.**

2. DELİL: MERHAMET DELİLİ

**Hiç mümkün müdür ki şu göz önündeki icraatının şهادetiy-
le nihayetsiz bir merhametin ve nihayetsiz bir şefkatin sahibi olan
şu âlemin Rabbi kendi merhametine ve şefkatine layık bir tarz-
da mükâfatta bulunmasın ve has kullarına ihsan etmesin? Burada
yok hükmündedir; demek, başka yerde bir mükâfat yeri vardır ve
olmalıdır. Ta ki o rahmet orada hakkıyla tecelli edebilsin.**

Bu delili iki başlıkta inceleyeceğiz: Birinci başlıkta gözümüz önün-
deki şu âlemde küçük bir gezinti yaparak bu âlemde hükmeden mer-
hameti ve şefkati görecek ve bu merhamet ve şefkatten de “Rahim”
olan zatın varlığını ispat edeceğiz. İkinci başlıkta ise bu merhamet ve
şefkatin ahireti gerektirmesine işaret edeceğiz.

1. BASAMAK: ŞU ÂLEMDE GÖZÜKEN MERHAMETİN SAHİBİ KİMDİR?

Rahim: Yarattıklarına merhamet eden, acıyan ve şefkat gösteren
manasındadır. Allah Rahim’dir, rahmetiyle bütün âlemleri kuşatmıştır.

- Merhametiyle şu âlemi yoktan icat etmiş,
- Her bir varlığa kendine mahsus bir elbise giydirmiş,
- Her birini farklı şekillerde terbiye etmiş,
- Vazifelerini öğretmiş,
- Hayatını devam ettirebilmesi için lazım olan cihazlarla teçhiz etmiş,
- Maddi ve manevi bütün ihtiyaçlarını şefkatle karşılamıştır.

Büyük bir ateş görseniz, bir hortumdan çıkan su ile söndürülüyor.
Lakin hortumu tutan eli görmeseniz, ateşi söndürmek filini hortumun
kendisine verebilir misiniz? Elbette hayır! Çünkü ateşi söndürmek için
failinde hayat, ilim, kudret gibi sıfatların bulunması gerekir. Hayatı ol-
mayan, ateşi bilmeyen, hortumu tutamayan ateşi söndüremez. Hepsin-
den önemlisi söndürmek merhametin neticesidir, rahmeti olmayan bu

file fail olamaz. Ve bütün insanlar bir araya gelse o ateşi bu hortumun kendisinin söndürdüğüne bizi inandıramaz. Acaba yeryüzünün ateşini söndürmek, yaşamak ateşinin hararetini dindirmek için hortum hükmündeki bulutlardan suyu damla damla kim indiriyor?

Elbette cansız, şuursuz bulutlar bu merhameti ve şefkati hissettiren file fail olamaz. O hâlde bulut hortumunu tutan el kim? Kur'an bu sorumuza cevap versin:

“İnsanlar ümitlerini kestikten sonra yağmuru indiren ve rahmetini her tarafa yayan O’dur. Övülmeye layık olan gerçek dost O’dur.” (Şura 28)

İşte yağan her bir damla Rahim isminin bir tecellisidir.

Zehirli bir böceğin karnında şifalı ve en tatlı bir balı bizim için pişirmek ve o böceğin eliyle bize ikram etmek elbette o böceğin işi olamaz. Demek, balı yapan böcek değil, Allah'ın rahmetidir.

Ve bahar mevsiminde cennet hurileri tarzında bütün ağaçlara en güzel elbiseleri giydirip çiçek ve meyvelerle süslendirip onların elleri hükmünde olan kuru dallarıyla lezzetleri farklı, renkleri farklı, kokuları farklı, şekilleri farklı meyvelerle bizi beslemek elbette rahmetin bir tecellisidir. Yoksa o kuru ağaçlar bizi tanımaz ve bize merhamet etmez.

Ve elsiz bir böceğin eliyle bize ipek gibi yumuşak bir elbiseyi bize giydirmek rahmetin neticesidir. Yoksa o elsiz böcek yemyeşil dut yaprağını yiyip bembeyaz bir ipeği bizim için çıkartamaz.

Ya inek, deve, koyun ve keçi gibi hayvanlara ne demeli! Onlara yemyeşil otu yedirip kan ve fişkılarını arasından bembeyaz, besleyici bir sütü çıkarmak ve o hayvanı bir süt fabrikası yapmak elbette rahmetin işidir.

Ve o koca Güneş'i Dünya'mıza soba ve lamba yapmak, Ay'ı kandil ve takvim yapıp yıldızlarla semanın yüzünü süslendirmek elbette rahmetin bir tecellisidir.

Şimdi rahmetin insandaki cüzi bir tecellisine bakalım:

Acaba gözümüz olmasaydı ne yapardık? Kapkaranlık bir âlem!

Ya kulaklarımız olmasaydı? Sessiz bir âlem!

Ya dilimiz olmasa ve ona tat alma duygusu verilmeseydi? Konuşmanın ve lezzetin olmadığı bir âlem!

Ya burnumuz olmasaydı? Kokunun olmadığı bir âlem!

Elbette böyle bir âlemde yaşamak ne kadar zor olurdu. Acaba el, ayak, parmak gibi maddi; akıl, korku, şefkat ve muhabbet gibi manevi hediyeler olmasaydı ne yapardık? Demek her bir azanın takılışında rahmetin bir tecellisi görünüyor.

İnsanları böyle maddi ve manevi aza ve duygularla süsleyen Allah hayvanlara da bu âlemden istifade edebilmeleri için lazım olan cihazları takmıştır. Kuşa kanat takıp uçmayı, balığa yüzgeç verip yüzmeyi öğretmiş ve her canlıya rahmetiyle muamele edip hayatının devamı için gerekli olan vücudu ve azaları vermiş. İşte Allah'ın rahmeti her şeyi böyle kuşatmıştır.

Sözün özü: Şu dünyanın gidişatına dikkatle bakılsa görülür ki en âciz, en zayıftan tut ta en kuvvetliye kadar her canlıya muhtaç olduğu rızık veriliyor. Hatta en zayıf ve en âcize en iyi rızık veriliyor. Hiçbiri unutulmuyor ve karıştırılmıyor. Her dertliye ummadığı yerden bir derman yetiştiriliyor. Öyle ulvi bir keremle ziyafetler ve ikramlar olunuyor ki nihayetsiz bir rahmet eli, içinde işlediği bedaheten gözüküyor.

Şu kâinatta gözüken rahmet ve şefkat ile ilgili onlarca cilt kitap yazılabilir. Bizler “Arife tarif yeter.” sırrınca meseleyi daha fazla uzatmayarak rahmetin diğer tecellilerini sizlerin tefekkür âlemine havale ediyor ve ikinci basamağa “Rahmet ve şefkatin ahireti gerektirmesine” geçiyoruz.

2. BASAMAK: RAHİM İSMİNİN AHİRETİ GEREKTİRMESİ

Sorumuz şu: Nihayetsiz bir merhamet ve hadsiz bir şefkat neyi ister ve neyi gerektirir?

Cevap: Nihayetsiz bir merhamet ve şefkat kendine layık bir tarzda ihsan etmek ve merhamet etmek ister. Hâlbuki bu fâni dünyaya ve bu kısa ömre bu rahmet ve şefkatin, denizden bir damla gibi, milyonlar cüzünden ancak bir cüzü yerleşir ve tecelli eder.

Demek, bu dünya o hadsiz merhamete mahal olabilecek bir yer değildir. İşte bu da ispat eder ki o merhamete layık ve o şefkate şayeste bir saadet diyarı olmalıdır ve vardır.

Bunu inkâr edebilmek için gündüzü ışııyla dolduran güneşin vücudunu inkâr etmek gibi, göz ile görünen bu rahmetin vücudunu inkâr etmek lâzım gelir. Çünkü eğer ahiret gelmezse, şu göz önündeki rahmet ve şefkatin hiçbir manası kalmaz. Manası kalmadığı gibi zıttına inkılap eder.

Mesela akıl rahmetin bir hediyesidir. Ama eğer ahiret gelmeyecek olursa akıl hediye değil, insanın başına bir bela olur. Geçmişin hüznlerini ve geleceğin korkularını hazır zamanda toplar ve sahibini âdeta bir yılan gibi sokar.

Yine insanın kalbindeki merhamet ve şefkat duygusu bir hediyedir. Ancak eğer ahiret gelmez ve ölüm son olursa bu duygu da hediye olmaktan çıkar ve insanın başına bir bela olur. Her vakit sevdiklerini kaybeden ve onları hiçliğe gömen bir insanı şefkat duygusunun nasıl yakacağını izah etmeye gerek var mıdır?

Bunlar gibi bütün nimetler eğer ahiret gelmezse azaba ve alaya döner.

Demek, bu dünyada gözüken rahmet ve şefkatin zıttına inkılap etmemesi için ahiretin gelmesi gerekmektedir. Elbette bu rahmetin sahibi olan Zat-ı Zülcemal rahmetini ve şefkatini zıtlarına inkılap ettirmeyecek ve bir çiçeği yaratmak kadar kendisine kolay gelen cenneti yaratacaktır.

Ayrıca şimdi hayal edin:

Bir biçare yüksekçe bir dağdan yuvarlanmış ve tam uçuşuma düşecek iken dağın ortasındaki bir ağaca tutunmuş.

Şimdi, biz ona bir ip uzatsak ve onu yukarıya doğru çeksek ve tam kurtulacak iken birden ipi bırakarak onu uçuşuma düşmeye mahkûm etsek acaba ona o ana kadar yaptığımız şefkatli muamelenin bir önemi kalır mı? O şefkat istihza ve alaya dönmez mi? Hem onu kurtarmaya bizi teşvik eden şefkat hissi hiç ipi bırakmamıza müsaade eder mi? Elbette ki hayır!

İşte bu misal gibi, bizler de Allah-u Teâlâ'nın kudret ipine tutunarak yokluktan varlığa çıktık ve yokluk âlemlerine düşmekten kurtulduk. Evet, Allah-u Teâlâ bize bu vücudu verdi ve bizi bu âleme çıkardı. Bu âlemde de türlü türlü ihsanına bizleri mazhar etti. Eğer ahiret gelmez ve biz ölüm ile yokluğa gidersek bu, misaldeki ipin tekrar bırakılması hükmünde olmaz mı?

Elbette ki o ilahî merhamet bizleri tekrar ipin bırakılması manasına gelen yokluk karanlıklarına göndermeyecektir. Zira yokluğa mahkûm edecek olsaydı bizi yokluktan kurtararak bu dünyaya getirmez ve burada böyle şefkatle muamele etmezdi.

İşte ahiret gelmezse şefkat alaya döner. İdama mahkûm ettiğimiz bir insanın hücrelerine her türlü yiyeceklerle dolu bir masa göndersek bu ona iyilik ve ikram olur muydu? Elbette ki olmazdı!

Eğer ahiret gelmezse o mahkûmdan ne farkımız olur? Ve Allah-u Teâlâ şefkat ve merhametini inkâr ettirecek bu olaya hiç müsaade eder mi? Hâşâ ve kella!

Yine şu misalin dürbünüyle merhametin ahireti gerektirmesine bakalım:

Denizde boğulmakta olan birisini görsek herhâlde biraz merhametimiz varsa ve yüzmeyi de biliyorsak hemen denize atlarız ve onu kuruturuz.

Şimdi sorumuz şu: Acaba bu kişiyi binler zahmet ile kurtardıktan sonra onu darağacında asar mıyız? Ya da ateşe atıp yakar mıyız?

Elbette hayır! Zira merhametimiz buna müsaade etmez. Eğer etseydi zaten onu denizden kurtarmaz ve oracıkta ölüme terk ederdik.

İşte onu denizden kurtarmamız bizdeki merhameti, bizde ki merhamet de onu asla darağacında asmayacağımızı ve ateşe atmayacağımızı ispat eder.

Aynen bunu gibi, Cenab-ı Hakk da bizi yokluk denizinden kurtararak bu âleme getirdi. Ve bu âlemde bizi şefkatiyle bir çocuk gibi besledi. Acaba hiç mümkün müdür ki bu rahmetin sahibi olan Allah-u Teâlâ insanı diriltmemek üzere öldürsün ve ona rahmetini inkâr ettirsin? Hâşâ ve kella!

Zira eğer diriltmemek üzere bizleri öldürecek kadar merhametsiz olsaydı zaten bizi yokluktan varlığa çıkarmaz ve bizi böyle nazeninane bir bebek gibi beslemezdi.

Şimdi bu delili maddeler hâlinde toplayalım:

1. Bu âlemde nihayetsiz bir rahmet ve şefkat gözükmektedir. Bu rahmet ve şefkat sinekten seyyarata kadar her şeyi ve her yeri kuşatmıştır.

2. Fiiller failsiz olamayacağına göre, bu rahmet ve şefkatin de bir sahibi olmalıdır. Elbette kör kuvvet, şuursuz tabiat, mevhum kanunlar ve hayatsız sebepler bu merhamete ve şefkate fail olamazlar. Bu fiillerin faili ancak ve ancak Rahim ve Kerim olan Cenab-ı Hakk olabilir.

3. Madem Cenab-ı Hakk'ın nihayetsiz bir merhameti vardır o hâlde ahiret de olmalıdır. Zira nihayetsiz merhamet kendine layık bir tarzda ihsan etmek ve merhamet etmek ister. Hâlbuki bu fani dünyaya bu merhamet sığmamakta ve bu rahmet bu âlemde hakkıyla tecelli edememektedir. Demek, bu sonsuz rahmetin hakkıyla gözükebileceği baki diyarlar ve baki meskenler lazımdır. Bu baki diyarlar da ancak ahirette ve cennettedir.

4. Ahireti inkâr edebilmek için ilk önce Rahim olan Allah-u Teâlâ'yı inkâr edebilmek gerekir. Allah'ı ve Allah'ın Rahim ismini inkâr edemeyen ahireti de inkâr edemez. Zira ispat ettiğimiz gibi, rahmet ve şefkat ahiretin varlığını lüzumlu kılmaktadır.

5. Allah-u Teâlâ'yı inkâr edemeyen ahireti inkâr edemeyeceği gibi, gözümüz önündeki şu âlemde gözüken rahmet ve şefkati inkâr edemeyen de Allah'ı inkâr edemez. Zira isim müsemmasız ve sıfat mevsufsuz olamaz. Göz önündeki bu rahmet ve şefkat sıfatları Rahim ve Kerim olan bir zatın varlığını ispat etmektedir. Şuursuz tabiat, kör kuvvet ve serseri tesadüf bu sıfatlara sahip olamayacağına göre, bu sıfatların sahibi Allah-u Teâlâ'dır ve başkası olamaz.

6. Madem ahireti inkâr etmek Allah'ı inkâr etmekle mümkün ve madem Allah'ı inkâr etmek de göz önündeki şu merhameti ve şefkati inkâr etmekle mümkün ki bu da inkâr edilemez. O hâlde diyebiliriz ki ahireti inkâr edebilmek için göz önündeki şu merhameti inkâr edebilmek gerekir. Akı başında olan hiç kimse ise bunu yapamaz.

7. Eğer ahiret gelmezse göz önündeki şu merhamet ve şefkat zıtlarına yani merhametsizliğe ve acımasızlığa inkılap eder ve bütün bu rahmet ve şefkat istihza ve alaya döner. Bu bahsin misallerini daha önce verdiğimizden sözü uzatmıyor ve sadece şu noktaya dikkat çekerek bu delili tamamlıyoruz:

Böyle nihayetsiz bir rahmetin ve keremin sahibi olan bir zat elbette rahmetini merhametsizliğe ve şefkatini acımasızlığa inkılap ettirmeyecek ve bütün bu tecellilerini alaya ve istihzaya çevirmeyecektir. Bunun da tek yolu ahireti getirmektir. Zaten ileride ispat edileceği gibi, ahireti getirmek ve cenneti yaratmak O'nun kudretine bir çiçeği yaratmak kadar kolaydır.

3. DELİL: İZZET DELİLİ

Hiç mümkün müdür ki şu âlemin izzet ve celal sahibi olan mutasarrıfı izzetinin hukukunu çiğneyen ve celalinin haşmetine karşı hürmetsizlik eden edepsizleri tedip etmesin, izzet ve celaline yakışır bir tarzda onları cezalandırmasın? O ceza ve tedip bu dünyada yok hükmündedir. Demek, başka yerde bir dar-ı ceza vardır ve olmalıdır.

Bu delilde Allah'ın "Aziz" ve "Celil" isimlerinden ahirete bir kapı açacağız. İlk önce şu âlemdeki izzet ve celali görelim ve o izzet ve celalden "Aziz" ve "Celil" olan zata ulaşalım. Daha sonra da izzet ve celalin ahireti iktizasına geçelim.

1. BASAMAK: KÂİNATTA GÖZÜKEN İZZET VE CELALİN SAHİBİ KİMDİR?

Aziz: Allah-u Teâlâ'nın izzet sahibi ve yüceler yücesi olması, Allah'ın mağlup olmayan galip olması ve yarattıklarının O'nun emrine itaat ederek karşı gelememesi manasındadır.

Evet, Allah Aziz'dir. Zira şu kâinata bakıyoruz ve görüyoruz ki -İmtihan sırrından dolayı- insan ve bazı canavarlardan başka:

- Güneş, Ay ve yeryüzünden tutun ta en küçük mahlûkata kadar her şey kemal-i dikkatle vazifesinde çalışıyor.
- Hiçbir mahlûk zerre miktar haddinden tecavüz etmiyor.
- Koca Güneşler ve yıldızlar intizamı bozamıyor.
- Hiçbiri vazifelerinden geri kalamıyor ve O'na itaatsizlik yapmıyor.
- Her şey bir itaat tahtında hareket ediyor.

İşte her şeyin azîm bir heybet tahtında umumi bir itaatte bulunması ispat eder ki büyük bir celal ve izzet sahibinin emriyle hareket ediyorlar ve O'na itaat ediyorlar.

Aziz ve Celil isimlerinin tecellisini fazla uzatmaya gerek görmü-

yoruz. Kim bu isimleri derinden derine tefekkür etmek isterse o yüksek dağlara, engin denizlere, denizlerdeki fırtınalara, uçsuz bucaksız çöllere, Aylara, Güneşlere, yıldızlara kulak versin! İştectir ki hepsi bir ağızdan “Ya Aziz, ya Aziz, ya Aziz!” diyerek O’nu tesbih ediyorlar. Zira şu âlemde kendisine büyüklük verilen her bir mahlûk Allah’ın Aziz isminin bir aynasıdır.

Ya da Aziz ve Celil isimlerinin başka bir tecellisini görmek isterse helak olmuş asi kavimlerin kalıntılarına baksın ya da bakamıyorsa Kuran’ın lisanıyla dinlesin. Zira helak olan bütün bu kavimlerde de Allah’ın Aziz ismi gözüktür.

2. BASAMAK: AZİZ VE CELİL İSİMLERİNİN AHİRETİ GEREKTİRMESİ

Başta demiştik... Hiç mümkün müdür ki şu âlemin izzet ve celal sahibi olan mutasarrıfı izzetinin hukukunu çiğneyen ve celalinin haşmetine karşı hürmetsizlik eden edepsizleri edeplendirmesin, izzet ve celaline yakışır bir tarzda onları cezalandırmasın? Hayır, asla olamaz! **Zira nihayetsiz celal ve izzet edepsizlerin tedibini ister.**

Hâlbuki şu dünyada o izzet ve celale yakışır bir ceza yoktur. Çünkü ekseriya zalim izzetinde, mazlum zilletinde kalıp bu dünyadan göçüp gidiyorlar. Demek, bir Mahkeme-i Kübraya bırakılıyor, tehir ediliyor yoksa bakılmıyor değil.

Hem bazen dünyada dahi ceza verir. Geçmiş asırlardaki asi ve inatçı kavimlere gelen azaplar gibi... **İşte bu cezalar gösterir ve ispat eder ki insan başıboş değildir, bir celal ve gayret sillesine her vakit maruzdur.**

Acaba hiç mümkün müdür ki insanın umum mevcudat içinde ehemmiyetli bir vazifesi ve ehemmiyetli bir kabiliyeti olsun ve daha sonra:

- Cenab-ı Hakk’ın bu kadar muntazam eserleriyle kendini tanıttırmasına mukabil insan iman ile O’nu tanımasın,
- Hem rahmetinin bu kadar süslü meyveleriyle kendini sevdirdi-

mesine mukabil insan ibadetle kendini O'na sevdirmesin,

- Hem bu kadar türlü nimetleriyle muhabbet ve rahmetini insana göstermesine mukabil insan şükür ve hamd ile O'na hürmet etmesin ve bu cinayetler cezasız kalsın, insan başıboş bırakılsın, o izzet ve celal sahibi olan Zat-ı Zülcelâl bir ceza yeri hazırlamasın? Hâşâ ve kella!

Bu delili şöyle özetleyebiliriz:

1. Kâinatta gözüken umumi itaat ve asi kavimlere gelen semavi tokatlar perde arkasındaki bir zatı “Aziz” ve “Celil” isimleriyle bizlere tanıttırır.

2. İzzet ve celal edepsizleri edeplendirmek ve asilere ceza vermek ister. İzzetin ve celalin haşmeti ancak bu şekilde muhafaza edilebilir.

3. Şu dünyada ise her ne kadar bazen zalimlere ve asilere tokatlar gelse de birçok zaman zalim insanlar ve asi kavimler ceza görmeden bu âlemde göçüp gidiyorlar.

4. İşte bu hâl ispat eder ki başka yerde bir mahkeme-i kübra ve bir ceza yeri olmalıdır. Olmalıdır ki izzet ve celal haşmetini muhafaza edebilsin.

5. Demek ahireti inkâr etmek Cenab-ı Hakk'ın “Aziz” ve “Celil” isimlerini inkâr etmek ile mümkündür. “Aziz” ve “Celil” isimlerini inkâr etmek ise gözümler ile gördüğümüz şu âlemdeki umumi itaati ve asi kavimlere gelen cezaları inkâr etmek ile mümkündür. Zira umumi itaat ve asi kavimlere gelen cezalar inkâr edilemezse “Fiiller failsiz olamaz.” kaidesince bu itaatin hâkimi ve bu semavi tokatların sahibi olacak zatın varlığı kabul edilecektir. O zatın varlığı kabul edildikten sonra da izzetinin ve celalinin hakkı için ahireti getirmesi gerektiği tasdik edilecektir.

Yani sözün özü: Göz önündeki şu izzeti inkâr edemeyen ahireti inkâr edemez. Gözüyle gördüğünü inkâr edecek kadar akıldan uzak olana ise zaten diyecek bir sözümüz yoktur!

4. DELİL: HİKMET DELİLİ

Hiç mümkün müdür ki şu âlemde, zerrelere Güneşlere kadar bütün eşyada nihayetsiz bir hikmetle iş gören Zat-ı Zülcelâl ahireti getirmemekle ve kendisine iltica eden müminlere iltifat etmemekle nihayetsiz hikmetini inkâr ettirsin ve o hadsiz hikmetleri hiçe indirsin? Hâşâ ve kella!

Bu delili yine iki başlıkta inceleyeceğiz:

1. BASAMAK: KÂİNATTA GÖZÜKEN HİKMETİN SAHİBİ KİMDİR?

Hikmet: Her işte menfaatlara riayet edilmesi, abes bir işin yapılması, her eşyaya birçok vazifeler yaptırılması gibi manalara gelir. Hikmetin zıttı israf ve abesiyettir.

Şu kâinatın hiçbir yerinde israf ve abesiyet olmayıp her yerde nihayet derecede bir hikmet hükümfermadır. Şimdi kâinattaki hikmeti bir parça tefekkür ederek bu hikmetin faili olan zata bir pencere açalım:

Şu âleme dikkatle bakılsa görülür ki şu âlemde tasarruf eden zat nihayetsiz bir hikmetle iş görüyor. Ona delil mi istersin?

Her şeyde menfaat ve faydalara riayet edilmesidir. Görmüyor musun ki insandaki bütün aza, kemikler ve damarlarda hatta bedenin hücrelerinde, her yerinde, her cüz'ünde faydalar ve hikmetler gözetilmiştir. Hatta bazı azası bir ağacın ne kadar meyveleri varsa o derece o uzva hikmetler ve faydalar takılmıştır. İşte bu hâl ispat eder ki nihayetsiz bir hikmet eliyle iş görülüyor.

Hem her şeyin sanatında nihayet derecede bir intizamın bulunması yine ispat eder ki nihayetsiz bir hikmetle iş görülüyor. Evet, güzel bir çiçeğin ince programını küçücük tohumunda dercetmek büyük bir ağacın amel sayfelerini, tarihçe-i hayatını ve cihazlarının fihristini küçücük bir çekirdekte manevi kader kalemıyla yazmak elbette nihayetsiz bir hikmet ile iş görüldüğünü ispat eder.

Hem her şeyin yaratılışında gayet derecede güzel bir sanatın bulun-

ması nihayet derecede hikmetli bir sanatkârın nakşı olduğunu gösterir. Evet, şu küçücük insan bedeni içinde bütün kâinatın fihristini, bütün rahmet hazinelerinin anahtarlarını, bütün güzel isimlerinin âyinelerini dercetmek elbette nihayet derecede bir hüsn-ü sanat içinde bir hikmeti gösterir.

Şu âlemdaki hikmeti ispat etmeye çalışmak herhâlde gereksiz bir iştir. Zira her fen kendi lisanıyla bu hikmetten bahseder ve her fennin konusu da bu hikmetin kendisidir. Bu sebeple bizler kâinattaki hikmeti anlatmak için sözü uzatmaya gerek duymuyor ve şu sorunun cevabına geçiyoruz:

Bu hikmetin sahibi olan Hakîm zat kimdir? Kim eşyaya böyle menfaatler takmış? Kim şu âlemin hiçbir yerinde hiçbir abesiyete müsaade etmiyor? İnsanın azalarından tutun semanın yıldızlarına kadar her şeyde maslahat ve faydaları kim gözetmiş? Kim şu âlemde israf etmeyen Hakîm? Ve kim eşyayı böyle nakış nakış hikmetle donatan?

Bu sorulara verilebilecek tek cevap “Allah” değil midir?

Bırakın kâinattaki hikmeti tesadüflerle izah etmeyi acaba bir sineğin vücudundaki hikmet bile tesadüf ile hiç izah edilebilir mi?

Evet, şu âlemde yaratılan her varlıkta kendine mahsus bir gaye, bir maksat, bir fayda ve bir netice takip edilmektedir. Hiçbir varlıkta bir abes, bir gayesizlik, bir manasızlık ve israf sayılabilecek herhangi bir şey gözükmemektedir. Elbette akılsız ve şuursuz sebeplerin bu gayeleri ve maksatları kendi başlarına takip edebilmeleri ve eşyayı bu şekilde hikmetle yaratmaları mümkün değildir. O hâlde bu durum ispat eder ki perde arkasında hikmet sahibi bir zat vardır ve bu eşyayı hikmetle icat eden de O’dur.

2. BASAMAK: HİKMETİN AHİRETİ GEREKTİRMESİ

Farz edelim ki büyük bir şeker fabrikanız var. Siz tarladan topladığınız şeker pancarlarını fabrikaya getirerek bir sürü işlemden geçiriyor ve nihayet şeker imal ediyorsunuz, daha sonra da bu şekerleri yine binbir zahmetle kamyonlara yüklüyorsunuz. Acaba bu kadar zahmetten ve hikmetli faaliyetten sonra bu şekerleri denize döker miydiniz?

Elbette ki hayır! Zira eğer denize dökcek olsaydınız ilk önce fabrikayı kurmaz, daha sonra sırasıyla şeker pancarlarını tarladan toplamaz, bir sürü işleme tabi tutmaz ve kamyonu yüklemeydiniz. Demek, sizin mezkûr fiilleriniz şekeri denize dökmeyeceğinizin ispatıdır.

Aynen bunun gibi, Cenab-ı Hakk da şu dünya fabrikasını bu kadar masraflar ile kurdu. Her bir taşında binlerce hikmeti yarattı. Eğer ahiret gelmez ve bu fabrikanın semereleri ahiret pazarına çıkmazsa nihayetsiz bir israf yapılmış olur.

Bir sinek kanadını bile onlarca hikmet ile donatan Allah-u Teâlâ hiç mümkün müdür ki ahireti getirmemekle böyle bir israfa ve hikmetsizliğe müsaade etsin? Hâşâ! Zira eğer edecek olsaydı bu âlemi bu kadar hikmetle yaratmaz ve bu derece ehemmiyet vermezdi. Demek, ahiretin gelmeyeceğini iddia etmek göz önündeki hikmeti inkâr etmek gibidir. Zira ahireti getirmemek tam bir hikmetsizliktir ve şu âlemin hikmetsizliğe ve israfa inkılabına müsaade etmektir. Göz önündeki şu hikmetin şehadetiyle nihayetsiz bir hikmetin sahibi olan Zat-ı Zülcelâl ise böyle bir hikmetsizlikten münezzehtir ve müberradır.

Acaba hiç mümkün müdür ki Allah-u Teâlâ bir ağaca taktığı neticeler ve meyveler miktarınca her bir hayat sahibine o derece hikmetleri ve maslahatları takmakla kendisinin hikmet sahibi olduğunu ispat edip gösterebilir, sonra bütün hikmetlerin en büyüğü ve bütün maslahatların en mühimi ve bütün neticelerin en lüzumlusu ve hikmeti hikmet, nimeti nimet, rahmeti rahmet eden ve bütün hikmetlerin, nimetlerin, rahmetlerin ve maslahatların menbaı ve gayesi olan bekayı ve ebedî saadeti vermeyip terk ederek bütün işlerini abesiyet derecesine düşürsün? Ve kendini o zata benzetsin ki öyle bir saray yapar ki her bir taşında binlerce nakışlar, her bir tarafında binler ziynetler ve her bir odasında binler kıymetli alet ve levazımat bulundursun da sonra o saraya dam yapmasın, her şey çürüsün, beyhude bozulsun? Hâşâ ve kellâ!

İşte ahiret gelmezse bu dünyanın damı yok demektir ve içinde yapılan bunca hikmetli tasarrufun ve faaliyetin hiçbir kıymeti yoktur.

Acaba hiç akıl kabul eder mi ki Allah-u Teâlâ insanın başına ve içindeki duygularına saçları adedince vazifeler ve hikmetler yükletsin de ona sadece bir saç hükmünde olan bir ücret-i dünyeviye versin ve hikmetine bütün bütün zıt olarak manasız bir iş yapsın?

Evet, cömertten ihsan ve güzelden ancak güzellik geldiği gibi, hikmet sahibinden de sadece hikmetli iş gelir. Hikmet sahibi olan bir zat abes bir iş yapmaz. Allah-u Teâlâ ise nihayetsiz bir hikmetin sahibidir. Eğer ahireti getirmeyecek olursa bütün işlerini abesiyete inkılap ettirmiş olur. Bu ise Allah hakkında düşünülemez.

Ahiretin gelmemesi âdeta küçük bir taş a bir büyük dağ kadar hikmetler ve gayeler takmak bir büyük dağa ise bir küçük taş gibi muvakkat ve cüz’i bir gaye vermeye benzer ki bunu hiçbir akıl ve hikmet kabul etmez.

İsterseniz hikmet deliline bir de duygularımız cihetiyle bakalım:

İnsandaki zahiri ve batını duyguların her biri bu dünyadan daha kıymetlidir. İnsan ne işitmesini, ne görmesini, ne aklını, ne hafızasını, ne sevgisini, ne de herhangi bir hissini dünya saltanatı ile hatta cennet ile bile değişmez.

Mesela bize şöyle densesydi: “Aklını bize ver, sana cenneti vereceğiz.” ya da “Bana hafıza kuvvetini ver, cennete gir.”

Acaba aklımızı ve hafızamızı cennete mukabil satar mıydık? Elbette hayır! Zira akıl ve hafıza olmazsa cennetten istifade mümkün olmaz. O hâlde diyebiliriz ki bizdeki cihazlar cennetten daha kıymetli ve pahalıdır.

İşte bu durum da ispat eder ki: İnsanın cihazatı yalnız bu dünyanın cüz’i meselelerine sarf edilmek için yaratılmamıştır. Böyle nihayetsiz hikmetler ile donatılmış bu cihazlar sadece bu kısacık hayat için verilmiş olamaz. Böyle bir masraf kısacık bir ömür için değildir. Bu pahalı cihazların kısacık bir hayat için olduğunu iddia etmek şu âlemdeki hikmeti ve bu hikmetin sahibi olan zatı inkâr etmek ile mümkündür.

Bu durumda da hikmet ile yaratılmış her bir mahlûk parmağını o kişinin gözüne sokar ve ona der ki: “Bu âlemin nihayet derecede hikmet sahibi sanatkârı sadece kısacık bir hayat için bu kadar masraf yaparak israf etmez. Bak, sen küfrünle ne büyük bir cinayet işliyorsun ve inkârının lisan-ı haliyle diyorsun ki: ‘Şu âlemde her şey boştur ve abestir.’ Bak, o zatın hikmetine nasıl ilişıyorsun ve nasıl o zatı israf ile itham ediyorsun. O zat senin ithamından münezzehtir ve mukaddestir. Bizlerdeki hikmetin şehadetiyle Hakîm’dir ve bu hikmetinin hürmetine ahireti yaratacaktır.”

Yine hikmet deliline duyguların şu penceresinden bakabiliriz:

Farzımuhal, Karadeniz’den daha büyük bir balık görseniz hemen anlarsınız ki bu balık bu denizin balığı değil, o denizden çok daha büyük başka bir denize aittir.

Aynen bunun gibi, şu insanın istidatları da bu dünyaya sığmamakta ve bu dünya denizi insanı tatmin edememektedir. O hâlde bu insan balığı başka bir denize namzettir ki o da ahirettir.

Hem insandaki akıl, hafıza, dil, kulak gibi terazilerle, bunların tarttıkları şeyleri mukayese edersek terazilerin, tartılan şeylerden daha kıymetli olduğunu görürüz. Demek, bu teraziler yalnız bu fâni dünyayı kazanmak için verilmemiştir. Bunun tersini iddia etmek ancak göz önündeki şu hikmeti inkâr etmekle mümkündür. Bunu da hiçbir akıl sahibi yapamaz.

Hikmetin ahireti gerektirmesinin bir başka yönü de şudur:

Rububiyetinde ve idaresinde nihayet derece hâkim olan bir hikmet elbette o Rububiyetin kanadına iltica eden ve iman ile itaat edenlerin taltifini ister. Zira hikmet-i hükümet kendisine iltica edenleri muhafaza etmek ve onlara ikram etmek ister. Hükümetin hikmeti ancak bu şekilde muhafaza olunabilir.

Hâlbuki bu dünyada o taltif ve iltifatın değil binde biri milyonda biri bile gözükmemektedir. Demek, başka bir âlem vardır ve bu ikram ve iltifat o âleme bırakılmıştır. Bunu inkâr etmek göz önündeki şu hâkim hikmeti inkâr etmek gibi mümkün değildir.

Dilerseniz hikmet delilini maddeleyerek bir daha tefekkür edelim:

1. Şu âlemde yaratılan her varlıkta kendine mahsus bir gaye, bir maksat, bir fayda ve bir netice takip edilmektedir. Hiçbir varlıkta bir abes, bir gayesizlik, bir manasızlık ve israf sayılabilecek herhangi bir şey gözükmemektedir. Yani kâinatta nihayet derecede bir hikmet vardır ve her bir fen bu hikmetin şahididir.

2. Elbette akılsız ve şuursuz sebeplerin bu gayeleri ve maksatları kendi başlarına takip edebilmeleri ve eşyayı bu şekilde hikmetle yaratmaları mümkün değildir. İşte bu durum ispat eder ki perde arkasında hikmet sahibi bir zat vardır ve bu eşyayı hikmetle icat eden de O'dur.

3. Hikmetin hikmet olabilmesi ve israfa ve abesiyete dönmemesi ancak ahiretin gelmesi ile mümkündür. Eğer ahiret gelmeyecek olursa bütün bu hikmet israfa ve abesiyete döner. Bu bahsin misallerini daha önce verdik, daha iyi anlaşılması için bir misal ile tekit edeceğiz: Her bir yaprağı elli bin lira olan bir ağaç yapsanız, bu ağacı koyunların yemesine müsaade eder miydiniz? Elbette ki etmezsiniz, zira edecek olsaydınız bu ağaca bu kadar ehemmiyet verip uğraşmazdınız. Sizin bu ağacı yapmanız hikmetinizi ve sanata olan düşkünlüğünüzü ispat etmektedir. Koyunlara yedirmek ise hikmetsizlik ve sanatsızlıktır. Elbette ki sizdeki hikmet ve sanata düşkünlük sıfatı hikmetsiz bir işe müsaade etmeyecektir. Aynen bunun gibi, şu insan da her bir yaprağı elli bin lira kıymetinde bir ağaç hükmündedir. Hatta yukarıda ispat ettiğimiz gibi, bu insanın yaprağı olan aza ve cihazları değil elli bin, cennetten daha kıymetlidir. Elbette hikmeti sonsuz olan Cenab-ı Hakk bu insan ağacının kurtlara yem olmasına ve bir daha kalkmamak üzere kabre yatmasına ve çürümesine müsaade etmeyecektir.

4. Rububiyetinde ve idaresinde nihayet derece hâkim olan bir hikmet elbette o Rububiyetin kanadına iltica eden ve iman ile itaat edenlere iltifat etmek ister. Zira hikmet-i hükümet kendisine iltica edenleri muhafaza etmek ve onlara ikram etmeği gerektirir. Hükümetin hikmeti ancak bu şekilde muhafaza olunabilir. Hâlbuki bu dünyada bu iltifat ve ikram yoktur; demek, başka bir âleme bırakılmıştır.

5. Demek, ahireti inkâr etmek Cenab-ı Hakk'ın “Hakîm” ismini inkâr etmek ile mümkündür. Hakîm ismini inkâr etmek de şu kâinatta gözüken ve her yeri kuşatan hikmeti inkâr etmek ile mümkün olabilir. Bu da akıl sahipleri için mümkün değildir. Daha önce dediğimiz gibi, aklını çıkarıp atanlar da zaten bizim muhatabımız değildir!

Sözün özü: Ahiretin geleceği göz önündeki şu hikmet kadar bedihidir ve açıktır. Zira hikmeti hikmet yapacak ve israfa dönmesini önleyecek tek şey ahiretin gelmesidir.

5. DELİL: ADALET DELİLİ

Hiç mümkün müdür ki her işinde nihayet derecede adalet ile iş gören bir Âdil-i Hâkim mahlûkatının hukukunu muhafaza etmeyerek mazlumun hakkını zalimden almasın ve adaletini hiçe indirsın? Bu adalet burada yok hükmündedir; demek, başka yerde bir mahkeme-i kübra ve adalet diyarı vardır ve olmalıdır.

Bu delili yine iki başlıkta inceleyeceğiz:

1. BASAMAK: KÂİNATTA GÖZÜKEN ADALET VE BU ADALETİN SAHİBİ

Adalet: Her hak sahibine hakkını vermek ve her şeyi hikmet ve maslahata uygun olarak yerli yerine koymak demektir. Adalet zulmün zıddıdır.

Adaletin bu manasıyla Cenab-ı Hakk nihayet derecede âdildir. Dilerseniz şimdi bu sözümüzün hakkaniyetini ispat edelim:

Adalet her hak sahibine hakkını vermek demektir. Şimdi, şu âleme bakıyor ve görüyoruz ki: Bütün mahlûkatın erzak ve teçhizatı layık-i veçhiyle veriliyor. Hiçbir mahlûk unutulmuyor ve karıştırılmıyor. Bir sineğe kartal kanadı takılmadığı gibi, bir kartala da sinek kanadı takılmıyor. Her varlığın hangi cihazlara ihtiyacı varsa o cihazlar ile donatılıyor. Bizlerin basit ve hakir gördüğü mahlûkların bile hukuku bu cihette muhafaza ediliyor. Bir sineğin ya da bir böceğin vücudunu incelediğinizde sözümü tasdik edeceksiniz.

İşte her şeye hassas mizanlarla ve mahsus ölçülerle vücut vermek, suret giydirmek, her şeyi yerli yerine koymak, en münasip cihazlarla teçhiz etmek ve her hak sahibine istidadı nisbetinde hakkını vermek nihayetsiz bir adalet ile iş görüldüğünü ispat eder.

İşte sineğe 5.000 petekli bir gözün verilmesi bu adaletin neticesidir. Balığa yüzgeç, kuşa kanat takılması bu adaletin neticesidir. File hortum, deveye hörgüç verilmesi bu adaletin neticesidir. Sözün özü: Her mahlûka hayatının devamı için cihazlar verilmesi bu adaletin bir neticesidir.

Şimdi soruyoruz:

- Bir sineğin dahi hakk-ı hayatını muhafaza ederek hayatının devamı için onu aza ve cihazlarla teçhiz eden kim?
- Kim bütün mahlûkları hikmetli cihazlar ile donatarak hakk-ı hayatlarını koruyor?
- Kim o cihazları en uygun yerlere yerleştiriyor?
- Kim onlara hikmetli vücutları ve maslahatlı suretleri veriyor?
- Kim şu âlemdeki dengeyi muhafaza ediyor?
- Sözün özü: Göz önündeki şu adaletin sahibi olan âdil zat kim?

Elbette Allah'tır ve bu O'nun adaletinin bir tecellisidir.

Şimdi de adaletin başka bir vechine bakalım:

Adaletin bir ciheti de mazlumların intikamını zalimlerden almaktır. Adaletin bu manasıyla da tarih sayfaları zalimlerin feci akıbetleriyle doludur. Firavunlar, Nemrutlar, Karunlar gibi nice zalimlere Adil ismi ile semavi tokatlar vurulmuş ve mazlumların hakları onlardan alınmıştır.

Ancak ikinci başlıkta da izah edileceği gibi, bu dünya adaletin bu tecellisine hakkıyla mahal olamamakta ve adaletin bu tecellisi başka bir âleme bırakılmaktadır. Zaten Adil ismiyle ahirete kapı açarke, adaletin bu cihetinin hakkıyla bu dünyada gözükmemesi delil yapılacaktır.

Ancak şu kadar deriz ki: Halk arasında zalimler için sıklıkla kullanılan “Etti, buldu.” sözü zalimlerin her vakit semavi tokatlara maruz ve muhatap olduklarına delildir. Zalimlere gelen bir tokat dahi perde arkasındaki bir Adil-i Mutlak olduğunu ispat eder. Böyle binler tokat ise o zatın varlığını güneş gibi gösterir ve inkâra bir yol bırakmaz.

Adaletin bir diğer vechi de şudur:

Âlemdeki dengeyi muhafaza ederek diğer canlıların haklarını korumaktır. Mesela sadece ıstakoz bir yılda 7 milyon yumurta yumurtlamaktadır. Bu yumurtaların hepsi ıstakoz olsaydı denizler ıstakozla dolar ve başka hayvanların yaşaması mümkün olmazdı. İşte bazı engellerle ıstakozun çoğalmasının önüne geçilmiş ve diğer canlıların hakları korunmuştur.

Yine soralım:

- Böyle ince bir dengenin tesadüfen oluşması ve binlerce yıldır tesadüfen devam etmesi mümkün müdür?
- Eğer mümkün değilse kâinattaki hayret verici bu dengeyi kim kurdu?
- Varlıkların kâinatı istila etme meylini durduran ve onların âlemi istila etmesine mâni olan adalet sahibi zat kimdir?

Elbette Allah'tır! Şu âlemde gözüken kusursuz denge, bu dengeyi kuran Cenab-ı Hakk'ın varlığına ve O'nun adaletine güneş gibi bir delildir.

2. BASAMAK: ADALETİN AHİRETİ GEREKTİRMESİ

Acaba hiç mümkün müdür ki böyle en küçük bir mahlûkun en küçük bir hakkını muhafaza edip onun imdadına koşan bir adalet insan gibi en büyük bir mahlûkun hukukunu muhafaza etmesin ve muhafaza etmemekle adaletini hiçe indirsin? Bu hiç mümkün müdür? Elbette mümkün değildir!

O hâlde madem insanın hukukunu muhafaza edecek ve adaletini hiçe indirmeyecek elbette bunun için bir mahkeme-i kübrayı kurmalı ve bir adalet diyarını açmalıdır. Zira şu fâni dünyada kısa bir hayat geçiren insan o büyük adaletin hakikatine mazhar olamaz ve olamıyor. Şu fâni ve geçici dünya ebed için yaratılan insan hususunda böyle bir adalet mazhariyetten çok uzaktır. Bu dünyada zalim izzetle, mazlum ise zillet ile yaşayıp gidiyor.

Hâlbuki hakiki adalet ister ki mazlumun hakkı zalimden alınsın ve şu küçücük insan küçüklüğü nisbetinde değil; belki cinayetinin büyüklüğü, mahiyetinin ehemmiyeti ve vazifesinin azameti nisbetinde bir mükâfat ve ceza görsün. Bütün bunlar da ancak ahiretin gelmesi ile mümkündür.

Madem dünya var ve dünya içinde bir rahmet ve adalet var elbette dünyanın vücudu gibi kat'î olarak ahiret de var ve oraya gidiliyor. Ahireti inkâr etmek dünya ve içindekileri inkâr etmek demektir. Demek, ecel ve kabir insanı beklediği gibi, cennet ve cehennem de insanı bekliyor ve onu gözlüyor.

Şimdi bu delilde öğrendiklerimizi maddeleyelim:

1. Şu âlemde nihayet derecede bir adalet hükmetmektedir. Yaratılan her varlığa hassas mizanlarla ve mahsus ölçülerle vücut vermek, suret giydirmek, her şeyi yerli yerine koymak, en münasip cihazlarla teşhiz etmek, dengeyi muhafaza etmek, her hak sahibine istidadı nisbetinde hakkını vermek ve zalimleri semavi tokatlarla tokatlamak nihayetsiz bir adalet ile iş görüldüğünü ispat eder.

2. Fiiller failsiz olamayacağına göre, göz önündeki şu adaletin de “Adil” ismiyle müsemma bir faili olmalıdır. Bu fail de ancak ve ancak Cenab-ı Hakk olabilir.

3. Madem Cenab-ı Hakk nihayetsiz bir adaletin sahibidir ve her işinde nihayetsiz bir adaletle iş görür, o hâlde elbette bir mahkeme-i kübra ve adalet diyarı olmalıdır. Zira şu fânî dünya o adaletin hakikatine mazhar olmaktan âcizdir. Zira otuz bin kişiyi öldüren bir zalimden bu dünyada nasıl hak alınabilir? En fazla onu bir kere öldürebilirsiniz ki bu da ancak öldürülen bir masumun kisası olabilir. Peki diğer mazlumların hakkı ne olacak? Eğer ahiret gelmezse insanın hukuku muhafaza edilmemiş olur ki nihayetsiz bir adaletin sahibi olan Allah-u Teâlâ buna asla müsaade etmez.

4. Hem şu dünyanın gidişatını bakılsa görülür ki zalim izzet ile ve mazlum zillet ile yaşıyor ve her ikisi de aynı şekilde ölüp gidiyor. Eğer ahiret gelmez ve zalimin yaptığı yanına kar kalırsa bu, mazlumlara nihayetsiz bir zulüm olur. Allah-u Teâlâ ise böyle bir zulümden nihayet derecede münezzeh ve mukaddestir.

5. Demek ahireti inkâr etmek ancak Cenab-ı Hakk'ın varlığını ve O'nun "Adil" ismini inkâr etmek ile mümkündür. Allah'ı inkâr etmek ise ancak göz önünde tecelli eden şu adaleti inkâr etmek ile mümkündür. Adaleti inkâr etmek için ise ya kör olmalı ya da aklı baştan atarak bir akılsız olmalı. Zaten onlar da bizim muhatabımız değildirler!

6. Şunu da ilave etmek isteriz ki: Bu dünyada adaletin hakkıyla gözükmemesinin sebebi imtihan sırrıdır. İmtihan sırrından dolayı Allah-u Teâlâ razı olmamasına rağmen bu zulümlere müsaade etmektedir. Zira müsaade etmezse imtihanın sırrı bozulur ve bu dünyanın kurulmasının hikmeti kaybolur. Bu insanlarda da hayvanlarda da böyledir. İmtihan sırrından dolayı birçok zulümlere müsaade edilmekte ve hak sahiplerinin hakları ahirete bırakılmaktadır.

Sözün özü: Bir sineğe dahi vücut vererek, suret vererek, onu nihayetsiz hikmetli cihazlarla donatarak ve onu terbiye ederek nihayetsiz adaletini gösteren Allah-u Teâlâ elbette ahireti getirmeyerek mazlumların hakkını zalimde bırakmayacaktır. O bundan nihayet derecede münezzeh ve müberradır.

Evet, bir gün gelecek zalim zulmünün cezasını, mazlum da zilletinin mükâfatını görecek. Hatta boynuzsuz koyun dahi boynuzlu koyundan hakkını alacak. Âmennâ ve saddeknâ, iman ettik ve tasdik ettik!

6. DELİL: CÖMERTLİK DELİLİ

Hiç mümkün müdür ki nihayetsiz bir cömertlik ve ikram, tükenmez servet ve bitmez hazineler baki bir saadet diyarını ve ebedî bir ziyafet mahallini ve içinde daimi bulunacak muhtaç misafirleri istemesin ve bu fânî dünya ve içindeki fânî misafirlerle yetinsin? Hayır, asla! Zira bu dünya o cömertliğe ve ikrama hakiki mahal olamamakta, belki o cömertliğin milyon cüzünden ancak bir cüzüne mazhar olabilmektedir.

İşte bu hal ispat eder ki bu dünyaya sığmayan o cömertliğin hakkıyla gözükebileceği baki bir memleket ve o baki memlekette iskân edecek baki misafirler olmalıdır ve vardır.

Bu delili yine iki başlıkta inceleyeceğiz:

1. BASAMAK: KÂİNATTA GÖZÜKEN CÖMERTLİK VE BU CÖMERTLİĞİN SAHİBİ

Kim şu âleme dikkat ile baksa görür ki bu âlemde nihayetsiz bir cömertlik eli işliyor. Buna delil mi istersin? O hâlde bak:

- Dünya yüzünü bu kadar süslü sanat eserleriyle süslendirmek,
- Güneşi bir lamba ve ayı bir kandil yapmak,
- Yeryüzünü bir sofrâ-i nimet yaparak yiyeceklerin en güzel çeşitleriyle doldurmak,
- Meyveli ağaçları birer kap yapıp her mevsimde birçok defalar bu kapları tecdit etmek,
- Zehirli bir böceğin eliyle bal gibi tatlı bir taamı yedirip ipek böceğinin eliyle ipek gibi yumuşak bir elbiseyi giydirmek,
- Koyun, keçi, inek gibi hayvanları âdeta bir süt fabrikası yapmak,
- Kemik gibi kuru ağaçları cennet hurileri tarzında süsleyip o incecik dallarına gayet nakışlı ve müzeyyen çiçekler takmak,

- Her bir mahlûku yoktan icad edip o mahlûka son derece kıymetli aza ve cihazları takmak... Elbette hadsiz bir cömertliği ve nihayetsiz bir ikramı gösterir.

Bilmiyoruz acaba şu âlemdeki cömertliği anlatmaya gerek var mıdır? Acaba insan, değil âleme sadece kendine baksa ve kendisine takılan cihazları, azaları, duyguları ve latifeleri tefekkür etse o cömertliği ve ikramı tasdik etmeyecek midir?

O hâlde şimdi soralım:

- Kimdir bu cömertliğin ve ikramın sahibi?
- Kim dünya yüzünü böyle süslü sanat eserleriyle donatmış?
- Kim Güneş’i bir lamba ve Ay’ı kandil yapmış?
- Kim şu yeryüzünü bir sofra ve baharı bu sofraya bir gül destesi yapmış?
- Kim ağaçları çiçeklerle, meyvelerle ve yapraklarla süslemiş?
- Kim zehirli bir böcekten balı çıkarıyor ve elsiz bir böcek ile ipeği giydiriyor?
- Kim hayvanları bizlere bir süt çeşmesi yapan?
- Kim şu hadsiz mahlûkları yoktan icad ederek her türlü aza ve cihazlarla onları teçhiz eden?
- Kim? Kim? Kim?

Allah’tan başka bu ‘kim’lere verilebilecek bir cevap var mıdır? Allah’tan başka kim vardır ki mahlûkatına böyle cömertçe muamele etsin ve onların her türlü ihtiyacını görüp onlara ikram etsin? Allah’tan başka kimde vardır böyle tükenmez hazineler ve bitmez servetler?

İşte nasıl ki güneşin ışığı güneşin vücudunu ispat ediyor ve güneşi gösteriyor. Aynen bunun gibi, şu misilsiz cömertlik ve hadsiz ikram dahi perde arkasındaki bir zatı “Cevvad” (cömert) ve “Gani” (zengin) isimleriyle bizlere tanıttırıyor ve O’nun vücudunu ispat ediyor.

Şimdi, sıra geldi bu cömertliğin ahireti gerektirmesine...

2. BASAMAK: CÖMERTLİĞİN AHİRETİ GEREKTİRMESİ

Böyle nihayetsiz bir cömertlik ve ikram, öyle tükenmez hazineler ve rahmet hem daimi hem arzu edilen her şey içinde bulunan bir ziyafet diyarını ve saadet mahallini ister. Hem kat'ı ister ki o ziyafetten lezzetlenenler o mahall-i saadette devam etsinler, ebedî kalsınlar. Ta ayrılık ve ölüm ile elem çekmesinler. Çünkü elemin bitmesi lezzet olduğu gibi, lezzetin bitmesi dahi elemdir. Öyle bir cömertlik ise böyle bir elem çektirmek istemez.

Demek, nihayetsiz bir cömertlik ve bitmez tükenmez hazineler ebedî bir cenneti ve içinde ebedî muhtaçları ister. Çünkü nihayetsiz cömertlik, nihayetsiz ihsan etmek ve nimetlendirmek ister. Nihayetsiz ihsan ve nimetlendirmek ise bu ihsana mazhar olan şahsın devam-ı vücudunu ister. Yoksa ölüm ile acılaştan cüz'î bir lezzetlenme hem de kısacık bir zamanda öyle bir cömertliğin muktezasıyla kabil-i tevfiğ değildir.

Madem o nihayetsiz cömertlik nihayetsiz bir ikram ve ikram edeceği zatların bekasını istiyor. Hâlbuki şu misafirhane-i dünyada görüyoruz ki herkes çabuk gidip kayboluyor. O cömertliğin ve ihsanın ancak az bir parçasını tadıyor, iştihası açılıyor fakat doymadan gidiyor. O hâlde başka ve baki bir memleket olmalıdır ve o memleketin baki misafirlerine nihayetsiz ikram ve ihsan edilmelidir, ta ki bu cömertlik hakkıyla tezahür edebilsin.

Şimdi bu delilde öğrendiklerimizi maddeleyerek bir daha te-fekkür edelim:

1. Şu âlemde nihayetsiz bir cömertlik ve hadsiz bir ikram görünmektedir.
2. Bu nihayetsiz cömertlik ve ikram ispat eder ki perde arkasında bir zat ve O'nun bitmez ve tükenmez hazineleri vardır.
3. Bitmez ve tükenmez hazineler ve nihayetsiz bir cömertlik el-bette nihayetsiz bir şekilde ikram etmek ister.

4. Nihayetsiz ikram edebilmek için de hem misafirhanenin hem de misafirhanedeki muhtaç misafirlerin devam-ı vücudları gerekir.

5. Dünya ise bahsedilen misafirhane olamaz, zira hem kendisi fânidir hem de içindeki misafirler fânidir.

6. O hâlde başka bir memleket olmalıdır. O baki memlekette baki misafirler olmalı ve şu göz önündeki cömertliğin sahibi olan zat o baki misafirlerine cömertliğinin şanına yakışır bir şekilde ikram etmelidir.

7. O hâlde diyebiliriz ki ahiretin inkâr etmek Cenab-ı Hakk'ı ve O'nun cömertliğini inkâr etmekle mümkündür. Allah'ı ve cömertliğini inkâr etmek ise göz önündeki şu cömertçe muameleye göz kapamak ve gözün gördüğünü aklın inkâr etmesiyle mümkündür. Bu da akıl sahipleri için mümkün olamaz!

Demek, sözün özü: Ahiretin varlığı göz önündeki şu cömertliğin varlığı kadar kat'idir ve kesindir. Bunu inkâr edemeyen onu inkâr edemez.

7. DELİL: CEMAL VE KEMAL DELİLİ

Cemal güzellik, kemal ise Güzel sıfatlar demektir. Cenab-ı Hakk cemal sahibidir, Cemil'dir. Yani zatının nihayetsiz bir güzelliği vardır. Hem kemal sahibidir, Zülkernal'dir. Yani ilim, kudret, irade, işitme, görme gibi bütün kemal sıfatlarla muttasıftır; isim ve sıfatları nihayetsizdir.

Acaba hiç mümkün müdür ki baki bir cemal ve kusursuz ebedî bir kemal, cemalini ve kemalini görmek ve göstermek için baki ayineler ve o ayinelerde tecelli eden cemali ve kemali görecektir ebedî seyirciler istemesin? Madem bu fâni dünya o cemal ve kemali hakkıyla göstermekten âcizdir ve madem bu âlemin seyircileri o cemal ve kemalin hakiki seyrine doyamadan buradan gidiyorlar. O hâlde baki bir memleket ve o memleketin ebedî seyircileri olmalı, ta ki o baki cemal ve kemal orada hakkıyla tezahür etsinler ve o ebedî seyirciler de o güzelliği ve kemali hakkıyla temaşa etsinler.

Bu delili yine iki başlıkta inceleyeceğiz:

1. BASAMAK: KÂİNATTA GÖZÜKEN CEMALİN VE KEMALİN SAHİBİ KİMDİR?

Kim şu âleme dikkat ile baksa görür ki bu âlemde nihayetsiz bir güzellik ve kemal mevcuttur. Buna delil mi istersin? O hâlde bak denizlere, dağlara, ağaçlara, çiçeklere, kuşlara, balıklara... Her şeyi teker teker incele, acaba güzellikten ve kemalden başka bir şey bulabilir misin?

Acaba bu güzelliğin ve kemalin sahibi kimdir?

Elbette Cenab-ı Hakk'tır. Zira güzellik güzelden gelir, mükemmellik kemalden gelir, ihsan cömertlikten ve servet zenginlikten gelir. Evet, bu âlem bütün güzelliğiyle Cenab-ı Hakk'ın güzelliğine ve bütün kusursuzluğuyla da O'nun sonsuz kemaline işaret eder.

Şimdi, ilahî sanat eserlerinin teşhircâhı olan âleme bak!

Yeryüzündeki bitkilerin ve hayvanatın ellerinde olan Rabbanî ilan-namelere dikkat et!

O ilahî cemalin ve kemalin ilancıları olan peygamberlere ve evlialara kulak ver!

Nasıl hep beraber Cenab- Hakk'ın kusursuz kemalini ve nihayetsiz cemalini harika sanat eserlerinin teşhiriyle gösteriyorlar, beyan ediyorlar ve dikkatli nazarları celbediyorlar.

Hem kâinatın yüzünde serilmiş olan gayet güzel ve sanatlı, parlak ve süslü olan şu mevcudat ışık güneşi bildirdiği gibi, misilsiz manevi bir cemalin güzelliğini bildirir. Emsalsiz gizli bir kemalin letaifine işaret eder. O münezzehten hüsnün ve o mukaddes cemalin her isimde çok gizli defnelerinin bulunduğu delalet eder.

Sözün özü: Bu âlem bütün güzelliği ile Cenab-ı Hakk'ın güzelliğine ve bütün kemalatı ile de O'nun kemaline işaret eder ve O zatın misilsiz ve ebedî cemalet ve kemalini ispat eder.

2. BASAMAK: CEMALİN VE KEMALİN AHİRETİ GE-REKTİRMESİ

Demek, bu âlemin sanatkârının pek mühim ve hayret verici bir kemalatı vardır ki bu harika sanatlarla o kemalatını göstermek ister. Hem misilsiz bir cemal ve güzelliği vardır ki bütün süslü ve nakışlı mahlûk-larıyla o misilsiz cemalini seyrettirmek ister.

Elbette böyle ebedî bir cemalet ve kemal takdir edici, istihsan edici ve “Maşaallah” diyerek müşahede edicilerin başlarında teşhir ister. Zira “Her kemal ve cemalet sahibinin kendi cemalini ve kemalini görmek ve göstermek istemesi” sabit bir kaidedir.

Eğer kemalat daimi ise o zaman daimi tezahür etmek ve görünmek ister. Daimi tezahür de takdir edicilerin ve beğenicilerin vücudlarının devamını ister. Zira bekası olmayan ve ölüme mahkûm olan bir takdir edicinin nazarında cemalin ve kemalin kıymeti sükût eder.

Şöyle ki: Durub-u emsaldendir ki bir dünya güzeli bir zaman kendine âşık olmuş adi bir adamı huzurundan kovar. O adam kendine tesselli vermek için, “Tüh, ne kadar çirkindir!” der. O güzelin güzelliğini

inkâr eder. Hem bir vakit bir ayı gayet tatlı bir üzüm asması altına girer. Üzümleri yemek ister ama koparmaya eli yetişmez, asmaya da çıkamaz. Kendi kendine teselli vermek için kendi lisanıyla “Ekşidir.” der, güler geçer.

Aynen bu misallerde olduğu gibi, eğer ahiret gelmez ve ölüm insan için bir son olursa Cenab-ı Hakk’ın şu âlemde gözüken cemali ve kemali hiçe iner, bütün kıymetini ve güzelliğini kaybeder. Bu meseleyi âlemin yaratılış sebebini de beyan ederek şöyle izah edelim:

Her cemal ve kemal sahibi kendi cemalini ve kemalini görmek ve göstermek istemesi sırrınca, sonsuz güzelliğin ve kemalin sahibi olan Allah da cemalini ve kemalini görmek ve göstermek istedi ve bu âlemi icat etti. Her bir mahlûku nakış nakış süsledi, cemalinin ve kemalinin her türlü tecellisini bu âlemde gösterdi ve seyretmek vazifesini ve şerefini insana yükledi.

İşte insanın yaratılış vazifesi budur: O cemali ve kemali seyretmek...

Hâlbuki ahiret gelmez ve ölüm insan için bir son olursa insan bu dünyadan ayrılmanın acısını hafifletmek ve hiçe indirmek için bu dünyayı tahkir edecek ve şu göz önündeki cemali ve kemali inkâr edecektir. Ancak bu sayede bu dünyadan ayrılığın acısına ve elemine dayanabilir. Hâlbuki bu, insanın yaratılış maksadına zıttır.

Evet, âşık bir seyirci fitratında yaratılan insan ahiret gelmediğinde bir düşmana dönmekte ve ayrılığın acısını hafifletmek için seyircilik makamından tahkir makamına düşmektedir. Elbette bu âlemin hikmet sahibi olan sanatkârı buna müsaade etmeyecek, cemal ve kemalini ona inkâr ettirmeyecektir. **Bunun da tek yolu ahireti getirmektir.**

Nihayetsiz cemalin ve kemalin ahireti gerektirmesinin diğer bir sebebi de şudur: Madem her cemal ve kemal sahibi cemalini ve kemalini görmek ve göstermek ister o hâlde nihayetsiz cemalin ve kemalin sahibi olan Allah-u Teâlâ da elbette cemal ve kemalini görecektir ve gösterecektir. Eğer cemal ve kemal fânî ise fânî tezahürlere ve tecellilere

razı olacaktır. Ancak cemal ve kemal baki ve ebedî ise o zaman fânî tezahürlere razı olmayacak ve ebedî bir şekilde gözükme ve tecelli etmek isteyecektir. Ebedî bir şekilde gözükebilmesi için de iki şey lazımdır:

1- Cemalinin ve kemalinin gözükmesi için memleketin ebedî olması. Hâlbuki bu kâinat ebedî değil, fânîdir. Bilim adamlarının da ittifakıyla bir gün bu âlemin kıyameti kopacak ve yok olacaktır.

2- Baki bir memleket istediği gibi, baki seyirciler de isteyecektir. Zira seyirci olmazsa cemal ve kemalın tezahürünün bir manası olmaz. Hâlbuki bu dünyadaki seyirciler de fânîdir. Bu kısa ömürde o cemal ve kemali hakkıyla görememekte ve doyamadan gitmektedir. O hâlde bu seyircilerin de baki olması gerekir. Bu da ahireti iktiza eder.

Şimdi bu delilde öğrendiklerimizi maddeleyelim. Bu sayede daha net anlaşılacaktır:

1. Bu âlemde gözümüz ile görüyoruz ki nihayetsiz bir güzellik ve kemal vardır.

2. Güzelliğin güzelden, mükemmelliğin kemalden gelmesi sırrınca, şu göz önündeki güzellik ve kemal de perde arkasında bir Cemil-i Baki ve bir Kâmil-i Sermedi'yi gösterir ve O'nun vücudunu ispat eder.

3. Madem o cemal ve kemal sahibi zat bu âlemi cemal ve kemalini seyrettirmek için yaratmıştır o hâlde elbette insan için ahireti de yaratmış olmalıdır. Zira insan seyircilik vazifesini ancak ahirete iman ile yapabilir. Ahirete imanı olmayan bir seyirci dünyadan ayrılmanın elemi ni hiçe indirmek için kedinin erişemediği ete murdar demesi gibi, o da göz önündeki şu cemal ve kemali inkâr edecektir. Bu ise insanın yaratılış gayesine zıttır. Elbette Cenab-ı Hakk böyle bir hikmetsizliğe müsaade etmeyecektir. Bunun da tek yolu ahireti getirmektir.

4. Her kemal ve cemal sahibi kendi cemalini ve kemalini göstermek ister. Eğer cemal ve kemal ebedî ise ebedî görünmek isteyecektir. Madem Cenab-ı Hakk'ın güzelliği ve kemali ebedîdir ve sermedîdir o hâlde ebedî bir şekilde gözükme isteyecektir. Ebedî gözükme için de

ebedî ve baki bir memleket lazımdır. Burası da ahirettir.

5. Ebedî bir cemal ve kemal elbette bu cemal ve kemali seyrederek seyircilerin vücutlarının devamını yani onların da baki olmalarını ister. Zira edebi bir cemal fâni bir seyirciye razı olamaz. Baki seyircilerin lüzumu da ahireti gerektirir.

6. He cemal ve kemal sahibi kendi güzelliğini ve kemalini göstermek istediği gibi, kendisi de bizzat görmek ister. Bir ressamın resmine bakması, bir âlimin kitabını okuması ve sanatkârın sanatını seyretmesi hep bu sırdandır. O hâlde elbette Allah-u Teâlâ da kendi cemal ve kemali görmek isteyecektir. Madem cemali ve kemali bakidir, elbette onları baki bir şekilde görmek isteyecektir. Bunun için de baki bir memleket lazımdır. Orası da ancak ahirettir.

Sözün özü: Nasıl ki şu mevcudat bütün güzelliği ve kemaliyle perde arkasındaki Cenab-ı Hakk'ın cemaline ve kameline işaret ediyor. Aynen öyle de, aynı zamanda ahiretin de varlığına delalet ediyor. Zira hüsün ve cemal görmek ve görünmek ister. Görmek ve görünmek ise arzulu seyirci ve âşık beğenicilerin vücudunu ister. Güzellik ve cemal ebedî ve baki olduğundan seyircilerin devam-ı vücutlarını ister. Çünkü daimi bir cemal fâni bir müştaka razı olamaz.

8. DELİL: DUALARA İCABET DELİLİ

Hiç mümkün müdür ki en küçük bir haceti en küçük bir mahlûkundan görüp kemâl-i şefkatle ummadığı yerden ihtiyacını karşılayan, en gizli bir sesi en gizli bir mahlûkundan işitip imdat eden, hâl ve dil lisanlarıyla yapılan dualara icabet eden ve nihayetsiz bir şefkatin ve merhametin sahibi olan bir zat en büyük bir kulundan, en sevgili bir mahlûkundan en büyük hacetini görüp bilmesin; isteğini yerine getirmesin ve en yüksek duayı işitip kabul etmesin? Hâşâ ve kella!

Bu delili yine iki başlıkta inceleyeceğiz:

1. BASAMAK: DUALARA İCABET EDEN ‘MUCİB’ KİMDİR?

Dua iki kısma ayrılır. Birincisi, bizlerin bildiği, dil ile yapılan duadır ki buna “lisan-ı kâl” denilir. İkincisi ise hâl lisanı ile yapılan duadır ki buna da “lisan-ı hâl” denilir. Hâl dili ile yapılan dualar da üçe ayrılır:

1- İhtiyaç lisanı ile yapılan dualar: Mesela bir çiftçinin toprağı kazması ihtiyaç lisanı ile yapılan bir duadır. Çiftçi o hâli ile ihtiyacını Allah’a arz eder. Yine bir kuşun kanat için, bir balığın yüzgeç için, bir ağacın yaprak ve meyve için yaptığı bütün hâlî dualar lisan-ı ihtiyaç ile yapılan dualardır.

2- İstidat yani kabiliyet lisanı ile yapılan dualar: Bir yumurtanın kuş olabilmek için, bir tohumun çiçek olabilmek için ve bir çekirdeğin ağaç olabilmek için yaptığı hâlî dualar kabiliyet lisanı ile yapılan dualara misaldir.

3- İzdırar yani zorda kalmanın lisan-ı hâli ile yapılan dualar: Bütün ümitlerin kesildiği, bütün sebeplerin sükût ettiği, bütün umutların kaybolduğu ve son derece sıkıntılı anlarda hâl lisanı ile yapılan dualardır. Bu durumlarda kişi âdeta hâli ile yalvarmakta ve bir çıkış yolu istemektedir.

Demek dua ikiye ayrılıyor: Lisan-ı kâl ve lisan-ı hâl. Lisan-ı hâl de kendi arasında üçe ayrılıyor: Lisan-ı ihtiyaç, lisan-ı istidat ve lisan-ı ızdırar.

Ancak hemen şunu belirtelim ki yapılan bütün dualar da hikmet sebebiyle kabul olmuyor. Mesela bir ıstakoz bir yılda 7 milyar yumurta yumurtluyor. Bütün bu yumurtalar lisan-i istidat ile Allah'a dua eder ve ıstakoz olmak isterler. Eğer hepsinin duasına icabet edilse ve hepsi ıstakoz olsaydı bir senede denizler ıstakoz ile dolacak ve diğer hayat sahiplerinin hakları zayi edilmiş olacaktı. İşte diğer hayat sahiplerinin de haklarının korunması için yapılan dualar bir hikmet tahtında kabul ediliyor.

Şimdi delilimizi mütalaaya başlayalım:

Her kim şu âleme dikkat ile baksa görür ki her dua edenin duasına icabet ediliyor ve her ses işitilip cevap veriliyor.

Mesela hayvanatın ve bitkilerin rızıkları mükemmelen veriliyor ve hiçbir aç bırakılmıyor. Hatta en zayıfların ve yavruların rızıkları daha mükemmel gönderiliyor. İşte bu, onların lisan-ı ihtiyaç ile yaptıkları dualara bir icabettir. **Acaba onların bu dualarına şefkat ve merhamet ile icabet eden ve onları böyle nazeninane besleyen kimdir?**

Yine bir kuş kanat istiyor, ona kanat takılıyor. Bir sinek beş bin petekli bir göz istiyor, ona göz veriliyor. Bir karınca arkadaşlarıyla konuşup haberleşebileceği bir telefon istiyor, ona anten takılıyor. İnsan göz istiyor, kulak istiyor, dil istiyor ve hadsiz maddi ve manevi cihaz ve duygular istiyor; ne isterse ona veriliyor. İnsan gibi diğer bütün mahlûklar da nihayetsiz şeyler istiyor, istedikleri bitamamiha onlara gönderiliyor. İşte bütün bu istemekler lisan-ı ihtiyaç ile hâlî bir duadır ki onların dualarına icabet ediliyor. **Acaba bu duaları işiten ve icabet eden perde arkasındaki zat kimdir?**

Yine bir tohum çiçek olmak istiyor. Bir çekirdek toprak altında yarıp büyüme ve kocaman bir ağaç olmak istiyor. Bir damla su bir insan olmak istiyor. Bir yumurta rengârenk bir tavus kuşuna inkılap etmek istiyor. İşte bütün bunlar lisan-ı istidat ile yapılan hâlî dualardır ki hepsine bir hikmet tahtında icabet ediliyor. **Acaba onların bu dualarını işiten ve rahmetiyle onları terbiye eden zat kimdir?**

Yine bazen oluyor ki bir bitki susuzluktan kurumaya yüz tutuyor, ona bulut orduları gönderiliyor. Bazen oluyor, bir hayvan nihayetsiz ihtiyaç içinde kıvranıyor; ona sebepler üzerinde hususi imdat ediliyor. Bazen oluyor, bütün dünya sanki insanın üzerine geliyor, her şey onu sıkıyor; hiç ummadığı yerden ona yardım yetiştiriliyor. Bezen oluyor, bütün sebepler sükût ediyor, bütün ins ve cin toplansa yardım edemeyecek oluyor; tam o anda ona yardım ediliyor. Bazen oluyor, bütün tabipler ümidini kesiyor; birden ona şifa ihsan yetiştiriliyor.

Sözün özü: Bazen oluyor, bütün sebepler sükût ediyor, bütün yardım elleri kayboluyor; bütün umutlar tükeniyor ve tam o anda bilinmedik bir yerden yardım ediliyor, imdada koşuluyor. İşte bu, lisan-ı ızdırar ile yapılan hâlî dualara cevaptır.

Acaba kim bu duaları işiten ve zorda kalmış o mahlûkların imdadına koşan? Kim bu muztarlara yardım elini uzatan? Kim her zorda kalanı bilen ve sesini işiten? Kim onlara rahmet ile imdat eden?

Yine bazen oluyor, insan ellerini açıp dua ediyor. Matlubunu ve maksudunu ilan edip Rabb-i Rahim’inden istiyor. Bütün sebepleri sırtının arkasına atarak sadece ona yöneliyor, onun huzurunda bükülüyor ve istediği matlubu ona o anda ihsan ediliyor.

Evet, kim var ki: “Ben istedim ama bana verilmedi.” diyebilsin. Hayır, yoktur! Zira hikmet tahtında lisan-ı kâl ile yapılan bütün dualara da icabet edilir. İcabet edilmedi zannedilenlerin bir kısmı ya ahirete bırakılır ya da kişinin istediğinden daha iyi bir surette ona verilir.

Mesela o bir erkek çocuk ister, Allah-u Teâlâ ona Hz. Meryem gibi bir kız çocuğu verir. Bu durumda “Duası kabul olmadı.” denilmez, “Duasına daha iyi bir surette icabet edildi.” denilir.

Hem bazen olur, kişi kendisine zarar verecek bir şeyi ister. Mesela zenginlik ister ama zengin olunca azacağını bilmez. Lakin her şeyin akıbetini en iyi bilen Allah-u Teâlâ kulunun azacağını bilir ve o kuluna merhameten istediği zenginliği ona vermez; bu duasını ahirete bırakır, onu ahiretin zengini eder.

Hem bazen kişi kendi dünyasının saadeti için dua eder ama duası ahiret için kabul olunur. Ona ahiretin saadeti verilir. Bu durumda “Duası reddedildi.” denilmez, belki “Daha faydalı bir surette kabul edildi.” denilir.

Madem Cenab-ı Hakk Hakîm’dir. Biz O’ndan isteriz, O da bize cevap verir. Fakat hikmetine göre bizimle muamele eder. Hasta tabibin hikmetini ittiham etmemeli. Hasta bal ister, mütehassıs tabip sıtması için ona sulfato verir. Bu durumda “Tabip beni dinlemedi.” denilmez. Belki o tabip hastanın âh-ü fizârını dinledi, işitti ve cevap verdi; mak-sudunun en iyisini yerine getirdi.

Buraya kadar yaptığımız izahattan anlaşıldı ki perde arkasında bir zat var, her sesi işitir, her duaya cevap verir; en küçük bir ihtiyacı, en küçük bir mahlûkundan işitip ona yardım eder, duasına icabet eder. Bunun delili, lisan-ı kâl ve lisan-ı hâl ile yapılan bütün dualara bir hikmet tahtında icabet edilmesidir.

Şimdi, bu hakikatin ve Mucib isminin ahireti gerektirmesini geçelim:

2. BASAMAK: MUCİB İSMİNİN AHİRETİ GEREKTİRME-Sİ?

Demek, bu âlemin sahibi Mucib’tir yani her duaya cevap verir ve icabet eder. Her sesi işitir ve o sesin sahibine imdat eder. Acaba hiç mümkün müdür ki Allah-u Teâlâ en küçük bir haceti en küçük bir mahlûkundan görüp kemâl-i şefkatle ummadığı yerden ihtiyacını karşılasın; en gizli bir sesi en gizli bir mahlûkundan işitip ona imdat etsin, hâl ve dil lisanlarıyla yapılan bütün dualara bir hikmet tahtında icabet etsin ve bu muameleleriyle nihayetsiz şefkatini ve merhameti ispat etsin de sonra en makbul kulları olan insanların dualarına icabet etmesin? Ve bilhassa insanlar içindeki en büyük kul ve en sevgili mahlûk olan Hz. Muhammed (s.a.v.)’in ebedî saadet için yaptığı duaları görüp bilmesin, isteğini yerine getirmesin ve o en yüksek duayı işitip kabul etmesin? Hâşâ ve kella!

Evet, her kim kendi kalbini ve ruhunu dinlese, “Ebed, ebed, ebed!” sesini ve duasını ondan işitecektir. Nasıl ki midenin açlık lisanıyla yaptığı dualar hadsiz yiyeceklerin yaratılmasına bir sebep olmuş ve midenin lisan-ı ihtiyaç ile yaptığı duaya yeryüzü bir sofraya yapılarak icabet edilmiş. Aynen bunun gibi, kalp, ruh, akıl ve diğer bütün latifeler de ebed için dua etmekte ve ebedî saadeti hem ihtiyaç lisanıyla, hem istidat lisanıyla, hem de ızdırar lisanıyla istemektedirler.

Acaba hiç mümkün müdür ki Cenab-ı Hakk en hakir bir mahlûk olan bir sineğin kanat gibi en basit bir için ihtiyacı için yaptığı duayı işitsin ve ona kanat takmakla duasına icabet etsin de bütün insanların lisan-ı kâl ve lisan-ı hâl ile yaptıkları ebedî saadet ve cennet duasını işitmesin, icabet etmesin? Yani sivrisineğin sesini işitsin ama gökyüzünün sesini işitmesin, bu hiç mümkün müdür?

Elbette değildir öyleyse icabet edecek ve etmiştir ve o duaların hürmetine kendisine bir çiçeği yaratmak kadar kolay olan ahireti ve cenneti yaratmıştır.

Bilhassa ebedî saadet için dua edenler içinde kendi dostları olan peygamberler ve evliyalar vardır. Ve o peygamberler ve evliyaların içinde öyle bir zat vardır ki o zat şu âlemin yaratılışının bir sebebi ve şu âlemin sahibinin en sevgili ve makbul kuludur. O, Hz. Muhammed (s.a.v.)’dir. Hiç mümkün müdür ki Cenab-ı Hakk “Habibim” dediği bu zatın ebed için yaptığı duayı kabul etmesin ve O’nun duasının hürmetine cenneti yaratmasın?

Eğer ahiretin yaratılması için hesapsız sebepler ve gerekçeler ve ahiretin varlığına hadsiz deliller olmasaydı bile yalnız şu zatın tek bir duası ahiretin yaratılması için kâfi gelecekti ve ahiretin varlığını ispata yetecekti.

Zira öyle bir zattan istiyor ki O’nun için cenneti yaratmak baharımızın icadı kadar ona kolaydır. Evet, bahar mevsimini bir mahşer meydanı yapan ve yüz binlerce mahlukatı hiçten icad ederek haşrin yüz bin numunelerini bizlere gösteren bir Kadîr-i Mutlak’a cennetin icadı nasıl ağır olabilir?

Demek, nasıl ki Peygamberimizin risaleti şu imtihan meydanının açılmasına sebebiyet verdi. Aynen onun gibi, ubudiyeti ve duası dahi ahiretin açılmasına sebebiyet veriyor.

Bizler “Feyyaz Eğitim” olarak Hz. Muhammed (s.a.v.)’in Allah’ın Rasulü ve sevgilisi olduğu konusunda özel bir eser hazırladık ve bu eserde iki kere iki dört eder kat’iyetinde Efendimizin risaletini ve peygamberliğini ispat ettik. Bu sebeple, Efendimizin hakkaniyeti bahsine burada girmiyor ve o esere havale ediyoruz.

Şimdi, bu delili şöyle maddeleyerek pekiştirelim:

1. İnsanların, hayvanatın ve bitkilerin hâl lisanı ve kâl lisanı ile yaptıkları dualara bir hikmet tahtında icabet edilmektedir.
2. Bu icabet perde arkasındaki bir zatı, dualara icabet eden manasındaki “Mucib” ism-i şerifi ile bizlere tanıttırır.
3. Madem o zat Mucib’tir, her duaya icabet eder ve en adi bir mahlûkunun en basit bir isteğini yerine getirir o hâlde elbette ahiret için yapılan dualara da icabet edecektir.
4. Bilhassa ahiret ve ebedî saadet için dua edenlerin içinde O zâtın en sevgili kulu ve en makbul mahlûku olan Hz. Muhammed (s.a.v.) de vardır ve bu zat bütün peygamberleri ve ümmetini duasında arkasına almış ve o zatlara da “Âmin” dedirtmekte ve duasının kabulü için esma-i ilahiyeyi şefaathçi yapmaktadır. Elbette bu duanın red olunarak ahiretin yaratılmaması mümkün değildir.

9. DELİL: HAŞMET VE CELAL DELİLİ

Hiç mümkün müdür ki zerrelere güneşlere, ağaçlardan galaksilere kadar bütün mevcudatı itaatkâr bir nefer gibi emrine boyun eğdiren ve bütün kâinatı idare ve tedbir ederek haşmetli rububiyetini gösteren bir zat sadece şu dünya misafirhanesinde muvakkat bir hayat geçiren perişan faniler üzerinde dursun, haşmetli icraatına ve âli rububiyetine ayna olacak ebedî ve baki bir memleketi icad etmesin? Hâşâ ve kella!

Bu delili şöylece izah edebiliriz:

Kim şu âleme dikkat ile baksa görür ki bu âlemde muhteşem bir saltanat ve rububiyet hükmediyor. Evet;

- Mevsimlerin değişmesi gibi haşmetli icraat,
- Yıldızların ve galaksilerin tayyare misal hareketleri gibi azametli harekât,
- Yeryüzünü içindeki mahlûkata bir beşik, Ay'ı onlara bir kandil ve Güneş'i onlara bir lamba yapmak gibi dehşetli teshirat,
- Kışın ölmüş ve kurumuş yeryüzünü baharda diriltmek ve süslendirmek gibi geniş tahvilat...

Ve saymakla bitiremeyeceğimiz kadar haşmetli faaliyetler gösteriyor ki perde arkasında muazzam bir rububiyet var, muhteşem bir saltanatla hükmediyor. **Elbette böyle bir saltanat-ı rububiyet kendine layık mahlûklar ve haşmet ve celaline mazhar bir halk ister.**

Hâlbuki görüyorsun ki o zatın en kıymetli misafirleri ve en makbul kulları olan insanlar şu misafirhane-i dünyada perişan bir surette muvakkaten toplanıyorlar. Misafirhane ise her gün doluyor, boşalıyor, her saat tebeddül ediyor.

Hem bütün bu insanlar celal sahibi o zatın kıymetli ihsanlarının numunelerini ve harika sanatının antikalarını şu çarşı-yı âlem sergilerinde ticaret maksadıyla temaşa etmek için şu dünya teşhircâhında birkaç

dakika durup seyrediyorlar, sonra kayboluyorlar. Şu dünya meşheri ise her dakika değişiyor, giden gelmiyor ve gelen gidiyor.

İşte bu hâl ve şu vaziyet kati gösterir ki şu misafirhane ve şu meydan ve şu meşherlerin arkasında o ebedî saltanata mazhar olacak daimi saraylar, sabit meskenler ve şu dünyada gördüğümüz numunelerin ve suretlerin en halis ve en yüksek asıllarıyla dolu bağ ve hazineler vardır. Demek, burada çabalamak onlar içindir. Burada çalıştırır, orada ücret verir. Herkesin istidadına ve ameline göre -eğer kaybetmezse- orada bir saadeti vardır.

Evet, böyle haşmetli bir saltanat için imkânsızdır ki sadece şu fâniler ve ölüme mahkûm zeliller üstünde dursun ve başka bir memleketi olmasın.

Şimdi, bu hakikate şu temsil dürbünüyle bakalım:

Mesela siz yolda gidiyorsunuz. Görüyorsunuz ki yol içinde bir han var. Bir büyük zat o hanı kendine gelen misafirleri için yapmış. O misafirlerin bir gece gezinti ve ibretleri için o hanın tezyinatına milyonlar altınlar sarf ediyor.

Hem o misafirler o tezyinattan pek azına az bir zamanda bakıp o nimetlerden pek az bir vakitte az bir şey tadıp doymadan gidiyorlar. Fakat her misafir kendine mahsus fotoğrafıyla o handaki şeylerin suretlerini alıyorlar.

Hem o büyük zatın diğer hizmetkârları da misafirlerin amellerine gayet dikkat ediyorlar ve o amelleri gayet dikkatle kaydediyorlar.

Hem görüyorsun ki o zat her günde o kıymetli tezyinatın çoğunu tahrip eder, yeni gelecek misafirlere yeni tezyinatı icad eder, o hana her gün milyonlar sarf eder.

Acaba bunu gördükten sonra hiç şüphen kalır mı ki bu yolda bu hanı yapan zatın daimi, pek âli menzilleri; hem tükenmez, pek kıymetli hazineleri; hem devamlı, pek büyük bir cömertliği olmasın. Evet, o zatın bu handa yaptığı ikramlar kendi yanında bulunan

şeylere misafirlerinin iştahlarını açmak ve onlara hazırladığı hediyelere rağbetlerini uyandırmak içindir.

Aynen bu misal gibi, şu dünya misafirhanesindeki vaziyete sarhoş olmadan dikkat ile baksan şu dokuz esası anlarsın:

Birinci esas: Anlarsın ki o han gibi bu dünya dahi kendi için değildir ve kendi kendine bu sureti alması muhaldir. Belki bu dünya kafil-i mahlûkatın gelip konmak ve göçmek için dolup boşanan, hikmetle yapılmış bir misafirhanesidir.

İkinci esas: Hem anlarsın ki şu hanın içinde oturanlar misafirlerdir. Onların Rabb-i Kerim'i onları Dârü's-Selâm'a, selam diyarı olan cennete davet ediyor.

Üçüncü esas: Hem anlarsın ki şu dünyadaki tezyinat yalnız lezzetlenmek veya tenezzüh için değildir. Çünkü bir zaman lezzet verse seni terk etmesiyle birçok zaman elem verir. Sana tattırır, iştahını açar fakat doyurmaz. Çünkü ya onun ömrü kısa ya senin ömrün kısadır, doymaya kâfi değil. Demek, kıymeti yüksek, müddeti kısa olan şu tezyinat ibret içindir, şükür içindir, cennetteki asıllarına teşvik içindir; başka gayet ulvi maksatlar içindir.

Dördüncü esas: Hem anlarsın ki şu dünyadaki tezyinat Rahman ve Rahim olan Allah-u Teâlâ'nın ehl-i iman için cennette hazırladığı nimetlerin numuneleri ve onların suretleri hükmündedir.

Beşinci esas: Hem anlarsın ki şu fâni mahlûklar fenâ bulup yok olmak, bir parça görünüp mahvolmak için yaratılmamışlar. Belki vücutta kısa bir zaman toplanıp matlup bir vaziyet alıp ta suretleri alınsın, timsalleri tutulsun, manaları bilinsin ve neticeleri zapt edilsin diye yaratılmıştır. Mesela binler neticelerinden bir netice şudur ki bu âlemdeki bu fâni manzaralar cennet ehli için daimi manzaralar olur. Ehl-i cennet, cennette bu âlemin kayıtlarını seyredecek ve dünyadaki hatıralarını hatırlayarak neşeleneceklerdir.

Eşyanın beka için yaratıldığı, fenâ için olmadığı belki zahiren fenaya gitse de hakikatte vazifesini tamamlama ve bir terhis olduğu bu-

nunla anlaşılır ki: Fânî bir şey bir cihetle fenâyâ gider, ölür fakat çok cihetlerle baki kalır.

Mesela nasıl ki senin ağzından çıkan bir kelime yok olup gider fakat binler misallerini kulaklara emanet eder, dinleyen akıllar adedince manalarını akıllarda baki eder ve öyle fenâyâ gider. Aynen bunun gibi, kudret kelimelerinden bir kelime olan bir çiçek de kısa bir zamanda tebessüm edip bize bakar, daha sonra hemen fena perdesinde saklanır, fakat onu gören her şeyin hafızasında zahirî suretini ve her bir tohumunda manevî mahiyetini bırakıp öyle gider. Güya her bir hafıza ve her bir tohum ziynetinin hıfzı için birer fotoğraf, devam ve bekası için birer menzildirler.

Acaba en basit mertebe-i hayatta olan bir çiçek böyle ise en yüksek tabaka-i hayatta olan ve baki bir ruhun sahibi olan insan ne kadar beka ile alâkadardır, apaçık anlaşılmaz mı?

Altıncı esas: Hem anlarsın ki insan ipi boğazına sarılıp istediği yerde otlamak için başıboş bırakılmamıştır. Belki bütün amellerinin suretleri alınıp yazılır ve bütün fiillerinin neticeleri bir muhasebe için zaptedilir.

Yedinci esas: Hem anlarsın ki sonbahar mevsiminde, yaz ve bahar âleminin güzel mahlûkatının tahribatı idam değildir. Belki vazifelerinin tamamlanmasıyla bir terhistir ve bir sonraki baharda gelecek olan mahlûkata bir yer boşaltmaktır. **Hem insana vazifesini unutturan gaffleten ve şükrünü unutturan sarhoşluktan İlahî bir ikazdır.**

Sekizinci esas: Hem anlarsın ki şu fânî âlemin sahibi olan Sultan-ı Ezel ve Ebed'in başka ve baki bir âlemi vardır ki kullarını oraya sevk ve ona teşvik eder.

Dokuzuncu esas: Hem yine anlarsın ki öyle bir Rahman öyle bir âlemde öyle has kullarına öyle ikramlar edecek ki ne göz görmüş, ne kulak işitmiş ve ne de insanın kalbine hutur etmiştir. Âmennâ ve sad-deknâ! İnadık ve iman ettik!

10. DELİL: HIFZİYET DELİLİ

Hiç mümkün müdür ki gökte, yerde, karada ve denizde; yaş kuru, küçük büyük, adi âli her şeyi kemâl-i intizam ve mizan içinde muhafaza edip bir türlü muhasebe içinde neticelerini eleyen bir hafziyet; insan gibi büyük bir fitratta yaratılan, yeryüzünün halifelîği gibi bir rütbede bulunan ve emanet-i kübra gibi büyük bir vazifesi olan beşerin amel-lerini ve fiillerini muhafaza etmesin, muhasebe eleğinden geçirmesin, adalet terazisinde tartmasın, ona layık bir ceza ve mükâfat vermesin? Hayır, asla!

Bu delili yine iki başlıkta inceleyeceğiz:

1. BASAMAK: HER ŞEYİ MUHAFAZA EDEN “HAFİZ” KİMDİR?

Şu âleme dikkat ile baktığımızda görüyoruz ki küçük büyük, kıymetli kıymetsiz her şeyin amelleri muhafaza edilip hıfzediliyor. Mese-la:

Çiçeklerin bütün programları ve tarihçe-i hayatları küçücük tohumlarda saklanıyor, muhafaza ediliyor. O tohum âdeti o çiçeğe bir sandıkça oluyor. Bir sonraki baharda o tohum yarıyor ve âdeti o tohumdan çiçeğinin bütün amelleri neşroluyor.

- Acaba çiçeklerin bütün plan ve programlarını, amellerini ve tarihçe-i hayatlarını o küçücük tohumlarda muhafaza eden zat kimdir?

- Kim böyle en basit bir çiçeğin amellerini dahi muhafaza ediyor ve bir sonraki baharda o amelleri neşrediyor?

- Allah’tan başka kim vardır ki hadsiz çiçeklerin plan ve programlarını küçücük tohumlarda saklasın ve bahar mevsimi geldiğinde birbirine karıştırmaksızın o tohumlardan o çiçekleri çıkartabilsin? Evet, Allah’tan başka kim vardır?

Bütün ağaçların program ve amelleri ise küçücük çekirdeklerinde muhafaza ediliyor. O küçücük çekirdek, ağacının bütün amellerini ve programını saklıyor. Ne zaman toprağa atılsa ağacının amel defterini neşrediyor.

- Acaba kim o koca incir ağacını küçük çekirdeğinde saklayan ve o çekirdeği o ağaca bir sandıkça yapan?

- Acaba bütün ağaçların plan ve programlarını küçük çekirdeklerinde yerleştirerek o ağaçların amel defterlerini çekirdeklerinin ellerine veren kimdir?

- Bu hikmetli fiile Allah'tan başka bir fail gösterebilir misiniz?

- O küçük çekirdekleri ağaçlarına bir amel defteri yapmak Allah'tan başka kimin eseri olabilir?

Hayvanların program ve tarihçe-i hayatları ise yumurtalarında muhafaza edilmektedir. Adeta o küçük yumurtalar o hayvan için bir amel defteri olmakta ve o hayvanın bütün özellikleri o yumurtada saklanmaktadır.

- Acaba rengârenk bir tavus kuşunu o basit yumurtasında saklayan ve o yumurtayı kırarak ondan aynı tavus kuşunu çıkarak zat kimdir?

- Kimdir bütün yumurtaları hayvanlara birer amel defteri yapan ve o hayvanın bütün programını o yumurtalarda saklayan?

- Evet, Allah'tır. Zira O'ndan başka hiçbir şeyin gücü buna yetmez. Çünkü muhafaza etmek nihaysiz bir ilmi, hadsiz bir kudreti, sonsuz bir hikmeti, kayıtsız bir iradeyi ve diğer sıfatları gerektirmektedir. Bu sıfatları olmayanın bir yumurtada bir hayvanın plan ve programını saklaması mümkün değildir. Bu nihaysiz sıfatlar ise sadece Allah'ta mevcuttur.

İnsanların plan ve programları ise bir damla suda muhafaza edilmektedir. Nutfe denilen o suda insanın bütün planı ve programı saklanmış ve insanın bütün özellikleri o suda kaydedilmiştir. Yine soruyoruz:

- Her yönüyle bir harika- ı sanat olan insanı nutfe denilen bir damla suda saklayan zat kimdir?

- Kimdir bir damla suyu bir kütüphane hükmüne getiren ve o suda insanı yazan?

- Evet, Allah'tır. O'dur bir damla suyu insana bir başlangıç yapan ve içinde şu harikulade insanın programını saklayan.

Ya insanın DNA'larına ne demeli? Bir tek hücrede bulunan DNA molekülleri her biri 20.000 sayfayı ihtiva eden 46 ciltlik dev bir ansiklopediye benzer ve bu kadar bilgiyi ihtiva eder. İnsan da ise 60 bin milyar hücre vardır.

Acaba her bir DNA'yı dev bir ansiklopedi yapan ve içinde bir milyon sayfalık bilgiyi muhafaza eden kimdir? Elbette Allah'tır. Zira tesadüf, değil bir ansiklopediye tek bir harfe bile kâtip olamaz.

Bir de insanın hafızasına bakın. Tırnak kadar bir yerde insanın başından geçen her şey, bütün tarihçe-i hayatı ve öğrendiği her bilgi saklanmakta ve muhafaza edilmektedir. Acaba insanın yaptığı bütün amelleri ve hayat maceralarını o küçücük hafızada saklayan ve muhafaza eden zat kimdir? Elbette Allah'tır. Zira bu harikulade fiil hiçbir sebep ile izah edilemez.

Şu âlemdeki hıfziyetin delillerini öyle uzun uzadıya anlatmaya herhâlde gerek yoktur. Zira şu âciz insan bile o hıfziyet kanundan istifade ederek her şeyi kayıt altına almaktadır. Kameralar, bilgisayarlar, ses kayıt cihazları, flash bellekler, hard diskler ve saymakla bitiremeyeceğimiz kadar çok eşya âlemdeki bu hıfziyet kanunundan istifade ile yapılmış eserlerdir.

İşte âlemdeki bu hıfziyet yani her mahlûkun planının, programının, tarihçe-i hayatının ve amellerinin son derece dikkat ve ihtimam ile muhafaza edilmesi ve kayıt altına alınması perde arkasındaki bir zatı "Hafız" ismiyle bizlere tanıttırır ve bildirir. Zira böyle bir muhafaza ve hıfziyet tesadüfün, kör ve sağır sebeplerin işi olamaz. Allah'tan başka kimse bu hikmetli fiile fail olarak gösterilemez.

Şimdi, ikinci basamağa geçerek ahiretin kapısını açalım:

2. BASAMAK: HAFİZ İSMİNİN AHİRETİ GEREKTİRMESİ

Hiç mümkün müdür ki gökte, yerde, karada ve denizde; yaş kuru, küçük büyük, adi âli her şeyi kemâl-i intizam ve mizan içinde muhafaza edip bir türlü muhasebe içinde neticelerini eleyen bir hafiziyet; insan gibi büyük bir fitratta yaratılan, yeryüzünün halifelîği gibi bir rütbede bulunan ve emanet-i kübra gibi büyük bir vazifesi olan beşerin amel-lerini ve fiillerini muhafaza etmesin, muhasebe eleğinden geçirmesin, adalet terazisinde tartmasın, ona layık bir ceza ve mükâfat vermesin? Hayır, asla!

Madem bu âlemin sahibi olan zat Hafız'dır ve mülkünde cereyan eden her şeyi muhafaza ediyor. Acaba geçici, adi, bekasız ve ehemmiyetsiz şeylerde muhafaza böyle olursa hiç mümkün müdür ki şu âlemin en kıymetli misafiri, Allah'ın yeryüzündeki halifesi ve emanetinin taşıyıcısı olan insanın amelleri hıfzedilmesin ve bu hıfza göre bir muhasebe görmesin? Hayır ve asla!

Evet, âlemdeki şu hıfziyetin bu suretle tecellisinden anlaşılıyor ki:

- Şu mevcudatın sahibi mülkünde cereyan eden her şeyin kaydına büyük bir ihtimam gösteriyor.
- Hem hâkimiyetine nihayet derecede dikkat ediyor.
- Hem saltanatının rububiyetine gayet ihtimam gözetiyor.
- O derece ki en küçük bir hadiseyi, en ufak bir hizmeti yazıyor, yazdırıyor; mülkünde cereyan eden her şeyin suretini müteaddit şeylerde hıfzediyor.

İşte şu hıfziyet işaret eder ki ehemmiyetli bir muhasebe-i amel defteri açılacak ve bilhassa mahiyetçe en büyük, en mükerrem, en müşeref bir mahlûk olan insanın büyük olan amelleri, mühim olan fiilleri, mühim bir hesap ve mizana girecek; amel sayfeleri neşredilecek.

Acaba bir ağacın ruha benzeyen programını bir nokta gibi en küçük bir çekirdeğinde dercedip muhafaza eden Zat-ı Hafız için: “Vefat edenlerin ruhlarını nasıl muhafaza edecek?” denilir mi ve bundan şüphe edilir mi?

Acaba hiç mümkün müdür ki insan şu dünyada hilafet ve emanetle mükerrer olsun da sonra kabre girip rahatla yatsın ve uyandırılmasın, küçük büyük her amelinden sual edilmesin, mahşere gidip Mahkeme-i Kübrayı görmesin, yokluğa kaçsın ve toprağa girip saklansın? Hayır ve asla!

Şimdi, bu delili özetleyelim:

- Bu dünyadaki her şeyin program ve suretlerinin yani bir cihette amellerinin tohumlarda, çekirdeklerde, nutfe denilen su damlacıklarında, hafızalarda, DNA ve diğer yerlerde muhafaza edilip saklanması ispat eder ki perde arkasında bir zat vardır ve mülkünde olan her şeyi muhafaza etmektedir.

- Çiçek gibi, ağaç gibi en basit ve kıymetsiz şeylerin plan ve programlarının hıfzedilmesi ispat eder ki insanın amelleri de hıfzediliyor. Zira insan bu âlemde hilafet makamının mazharı, emanet-i kübranın taşıyıcısı ve Allah-u Teâlâ'nın has muhatabıdır. Cenab-ı Hakk'ın en basit eşyanın amellerini muhafaza edip rububiyetin saltanatına dokunan insanın amellerini muhafaza etmemesi mümkün değildir.

- Madem insanın amelleri muhafaza ediliyor elbette bu muhafaza bir muhasebe ve hesap içindir. Hâlbuki bu dünyada insan hiçbir hesap görmemekte ve suale çekilmemektedir. İşte bu hâl de ispat eder ki başka bir yer olmalıdır, orada bir mahkeme-i kübra olmalı ve insan amellerinin hesabını orada vermelidir. İşte orası da ahirettir.

- O hâlde diyebiliriz ki ahireti inkâr edebilmek için ilk önce Cenab-ı Hakk'ın "Hafız" ismini inkâr edebilmek gerekir. Zira "Hafız" ismini inkâr edemeyen, insanın amellerinin de muhafaza edildiğini kabul etmek zorunda kalacaktır. Bu muhafaza da elbette bir muhasebe için olacağından ve bu muhasebe de bu dünyada olmadığından dolayı ahiretin varlığı bilmeceburiye kabul edilecektir.

- Demek, ahireti inkâr edebilmek için Allah'ın "Hafız" ismini inkâr edebilmek gerekiyor. "Hafız" ismini inkâr edebilmek için de şu kâinatı inkâr edip akıldan istifa etmek gerekiyor. Zira tohumlardan çe-

kirdeklere, hafıza kuvvetinden yumurtalara, DNA'lardan hücreye kadar her şeyde bir hıfziyet vardır. "Fiiller failsiz olamaz." kaidesince bu hıfziyetin de bir faili olmalıdır. Göz önündeki bu hıfziyeti inkâr edemeyen, faili olan Hafız-i Zülcelâl'i inkâr edemez. Hıfziyeti inkâr etmek ise ancak akıldan ve insanlıktan vazgeçmekle mümkündür. İnsanlığını bırakıp da akıldan vazgeçenlere ise zaten bizim söyleyecek bir sözümüz yoktur!

11. DELİL: VAAD ETME DELİLİ

Hiç mümkün müdür ki nihayetsiz bir ilmin ve hadsiz bir kudretin sahibi olan şu âlemin Rabbi emirlerine itaat eden kullarına cenneti vadedsin, isyan edenleri ise cehennemi ile korkutsun ve bu vaad ve korkutmayı da bütün peygamberleri ve bütün kitaplarıyla yapsın da daha sonra o vadettiği şeyleri yerine getirmeyip -hâşâ- cehlini ve âczini gösterebilir? Bu hiç mümkün müdür?

Hâlbuki vadettiği şeyler O'nun kudretine hiç ağır gelmez. Bilakis O'na pek hafif ve pek kolaydır. Geçmiş baharın hesapsız mevcudatını gelecek baharda iade etmek kadar kolaydır.

Hem vadettiği şeyler öyle şeylerdir ki bütün peygamberler tevatürle onları haber vermiş ve bütün evliya icma ile onların vukuuna şehadet etmişlerdir.

Hem Allah'ın vaadini yerine getirmemesi ve sözünden dönmesi O'nun izzetine zıttır ve zatına yakışmaz.

Acaba hiç mümkün müdür ki Cenab-ı Hakk tekrar ve tekrar vadettiği ve kendisiyle korkuttuğu şeyleri getirmeyerek -hâşâ- hem kendi cehlini ve âczini gösterebilir hem de peygamberlerini ve evliyasını yalancı çıkartsın? Hayır, asla olamaz!

Şimdi, şu sorunun cevabını bulmaya çalışalım: Acaba vadedilen veya kendisiyle korkutulan bir şeyin yerine getirilmemesinin sebepleri neler olabilir?

Bu sebepleri şöyle sıralayabiliriz:

1- Cehalet: Eğer bir şeyi vadeden, vadettiği şeyi nasıl yapacağını bilmiyorsa yani söz verdiği şey hususunda cahil ise vadettiği şey vukua gelmez. Demek, cehalet vadedilen şeyin vukuuna mâni olan bir sebeptir.

2- Âcizlik: Eğer vadeden kimse vadettiği şeyi yapma hususunda âciz veya fakir ise gücü ve zenginliği yetemiyorsa vadettiği şey yine vukua gelmez. Demek, âcizlik de vadedilen şeyin ifa edilememesine bir sebeptir.

3- Yalancılık: Eğer vadeden kişi yalancı ise sözünü kolayca yiyebiliyorsa bu sefer de vaat yerine gelmez. Demek, yalancılık da vadedilen şeyin yerine getirilmemesine bir sebeptir.

O hâlde şöyle bir misal versek:

Birisi bize dese ki: “Senin için muhteşem bir çiftlik kurup hiç görmediğin ziyafetler hazırlayacağım.”

Bizim bu sözden şüphe edebilmemiz için şunlardan birisinin olması gerekir:

1. Eğer bu vaadi yapan kişi cahilse yani bir çiftliğin nasıl kurulacağından habersiz ise o kişinin bu vaadine şüphe ile bakılabilir. Yok, eğer o kişi bu hususta son derece mahir ve bilgili ise bu sefer ikinci şıkka geçilir.

2. Eğer o kişi âciz ve fakir ise yani bir çiftliği kurabilecek güce ve maddi imkâna sahip değilse yine o kişinin vaadine şüphe ile bakılabilir. Yok, eğer o kişi son derece kuvvetli ve zengin ise hatta vadettiği çiftlikler gibi yüzlercesi göz önünde ise artık bu cihetten şüphe edilemez. Bu cihet de geçildiğinde o zaman üçüncü şıkka bakılır.

3. Bu kişi sözünde sadık mıdır? Yalan söyler mi? Sözünden cayar mı? Eğer hiçbir yalanı gözükmemiş ve yalana asla tenezzül etmeyecek birisi ise o zaman bu cihetten de şüphe edilemez.

O zaman şöyle desek: Bize çiftliği ve içindeki ziyafeti vadeden kişi eğer işinde son derece âlim, kudret ve zenginlikte son derece yüksek, doğru söylemede ise son derece titiz olsa ve bir de bize kıymet verse ve kıymet verdiğini de hissettirse artık onun sözünden şüphe edilebilir ve onun vaadine şüphe ile bakılabilir mi?

Artık bundan sonra onun sözünden şüphe etmek onu ya cehaletle, ya âcizlik ve fakirlikle ya da sözünde durmamak ve yalancılıkla ithamdır.

Aynen bu misal gibi, Cenab-ı Hakk da müminlere cenneti ve kâfirlere cehennemi vadetmiştir. Bu vaadi gerçekleştirmemek Allah-u Teâlâ hakkında düşünülemez. Zira ifade ettiğimiz gibi, sözünü yerine getirmemek ya cehaletten, ya âcizlikten ya da yalan söylemektendir. **Hâlbuki bütün bunlar Cenab-ı Hakk'ın izzetine zıt, ilminin ihatasına münâfi ve zatının doğruluğuna muhaliftir.**

Şimdi ey kâfir! Bilir misin ki küfür ve inkârınla ne kadar ahmakça bir cinayet işliyorsun; kendi yalancı vehmini, hezeyancı aklını ve aldatici nefsinin tasdik edip hiçbir cihetle yalan ve sözden dönmek zatına yakışmayan bir zatı tekzip ediyorsun. Hâlbuki bu âlemdeki her şey O'nun sıdkına şehadet ediyor ve O'nun nihayetsiz ilim ve kudretini ispat ediyor.

İşte cehennemin o derece dehşetli olmasının bir sebebi de insanın işlediği bu büyük cinayetlerdir. Zira insan nihayetsiz küçüklüğü içinde nihayetsiz büyük cinayetler işler. Ahireti inkâr ederek Allah-u Teâlâ'yı cehaletle, âcizlikle ve yalancılıkla itham eder. Bu cinayeti sebebiyle de ebedî ve büyük cezaya elbette müstehak olur.

Şimdi, bu önemli ve son derece kuvvetli olan delili maddeleyerek toparlayalım:

1. Cenab-ı Hakk müminlere cenneti ve kâfirlere de cehennemi vadetmiştir.

2. Cenab-ı Hakk bu vaadini bizlere peygamberleri ve kitapları aracılığı ile bildirmiştir.

3. Demek, ahireti getirmemek bütün peygamberleri yalancı çıkarmak ve bütün kitapları tekzip etmek demektir. Elbette Allah-u Teâlâ o en sadık kullarını yalancı çıkarmaktan ve kendi kitaplarını tekzip etmekten son derece münezzeh ve mukaddestir.

4. Sözünden caymak ve vaadinden dönmek ya cehalet, ya âcizlik, ya da yalancılık sebebiyledir. Madem Allah-u Teâlâ hakkında cehalet, âcizlik ve yalan düşünülemez öyleyse ahiretin varlığı da inkâr edilemez.

5. Demek, ahiretin varlığını inkâr edenler Cenab-ı Hakk'ı cehaletle, âcizlikle ve yalancılıkla itham etmektedirler ki bu azîm cinayetin cezası da elbette cehennem olacaktır.

12. DELİL: HAYAT VERME DELİLİ

Hiç mümkün müdür ki Allah-u Teâlâ kışın ölmüş ve kurumuş koca arzı bahar mevsiminde ihya etsin, o ihya içinde her biri insanın haşri gibi acayip üç yüz binden fazla mahlûkat nevilerini haşir ve neşredip **kudretini göstere**sin, bahar mevsiminin nihayet derecedeki karışıklığı içinde tam bir imtiyaz ve tefrik ile mahlûkatını yaratıp **ilminin ihata-sını göstere**sin ve sonra o Zat-ı Zülcelâl haşri yapmasın ve yapamasın, beşeri öldükten sonra ihya etmesin veya edemesin, Mahkeme-i Kübrayı açmasın ve açamasın, cennet ve cehennemi yaratamasın? Hâşâ ve kellâ!

Şimdi, delilimizin izahına geçelim:

Görüyoruz ki şu âlemin sahibi olan zat her asırda, her senede hatta her günde bu dar ve fâni zemin yüzünde, öldükten sonra dirilmenin pek çok emsalini ve numunelerini icad ediyor. Mesela:

Bahar mevsiminde görüyoruz ki beş altı gün zarfında küçük ve büyük hayvanat ve nebatattan üç yüz binden fazla nev tekrar diriltiliyor, kışın ölen mahlûklara tekrar hayat veriliyor. Bütün ağaçların ve otların kökleri ve bir kısım hayvanlar aynen ihya edilip iade ediliyor. Bir kısmı ise neredeyse aynıyet derecesinde bir misliyet ile icad ediliyor. Yaratılan o mahlûklar neredeyse bir önceki kışta ölen mahlûkların aynı oluyor.

Madde cihetiyle farkları pek az olan tohumcuklar birbirleriyle ve toprak ile o kadar karışmışken tam bir imtiyaz ve şahsiyet ile yaratılıyor. Hem de o kadar sürat ile birlikte tam bir kolaylık, intizam ve denge içinde altı gün veya altı hafta zarfında ihya ediliyor. Ve bu ihya yeryüzünün her yerinde aynı anda cereyan ediyor. Hiçbiri diğerine karıştırılmıyor, hiçbirinin aza ve cihazları unutulmuyor.

Acaba hiç mümkün müdür ki bu işleri yapan zata bir şey ağır gelebilsin, semavat ve arzı bir tek emri ile yaratamasın, insanı bir sayha ile haşredemesin? Hâşâ!

Dilerseniz bu hakikate misaller dürbünüyle bakalım:

Acaba mucizekâr bir kâtip bulunsa harfleri bozulmuş veya mahvolmuş üç yüz bin kitabı tek bir sayfada, karıştırmaksızın, hatasız, kusursuz, noksansız, hepsini beraber, gayet güzel bir surette, bir saatte yazsa. Sonra birisi sana dese: “Şu kâtip kendi yazdığı senin suya düşmüş olan kitabını yeniden, bir dakika zarfında hafızasından yazacak.” Sen diyebilir misin ki: “Yapamaz ve inanmam.”

Elbette diyemezsiniz! Zira üç yüz bin kitabı bir sayfada yazabilen bir zata senin suya düşmüş kitabını yazmak çok kolaydır. Zaten suya düşmüş kitabını da evvelce o yazmıştır. Yani kitabının bütün yazılarını ezberinde biliyordur.

Aynen bu misal gibi, şu yeryüzü de bir sayfadır. Her bir mahlûk nevini bir kitap kabul edersek bahar mevsiminde üç yüz bin nev mahlûk yaratılmakta yani bir sayfada üç yüz bin kitap yazılmaktadır. Ve hiçbir kitap diğeri ile karıştırılmamakta, hiçbir hata, hiçbir kusur ve hiçbir karışıklık gözükmemektedir.

Acaba hiç mümkün müdür ki bahar sayfasında üç yüz bin kitabı karıştırmaksızın yazabilen bir zat bizim suya düşmüş olan kitabımızı tekrar yazamasın? Hâlbuki bu kitabı da daha önce o yazmıştı. **Acaba tek bir sayfada yazılan üç yüz bin kitabı göz ile gördükten sonra kendi hayat kitabımızın bir daha yazılacağından şüphe edebilir miyiz?**

Veyahut bir mucizekâr sultan düşünelim. Bu sultan kendi iktidarını göstermek için veya ibret ve tenezzüh için bir işaretiyle dağları kaldırır, memleketleri tebdil eder, denizi karaya çevirir. Sen bunları gördüğün hâlde sonra görsen ki büyük bir taş dereye yuvarlanmış, o zatın kendi ziyafetine davet ettiği misafirlerin yolunu kesmiş, misafirler geçemiyorlar. Biri sana dese: “O zat bir işaretiyle o taşı ne kadar büyük olursa olsun kaldıracak veya dağıtacak, misafirlerini yolda bırakmayacak.” Sen diyebilir misin ki: “Kaldırmaz veya kaldıramaz.”

Elbette diyemezsin! Zira bir işaretiyle dağları kaldırması, memleketleri tebdil etmesi ve denizleri karaya çevirmesi ispat eder ki onun kudreti bir taşı kaldırmaya yeter.

Aynen bu misal gibi, Zat-ı Zülcelâl de misafirlerini ahiret yurduna ve cennet bahçelerine davet ediyor. Bu dünya ise misafirlerin yolunu kapatmış bir taştır. Ahiret yurduna vasıl olmak ancak bu taşın kaldırılması ile mümkündür. **Acaba yıldızları ve galaksileri bir sapan taşı gibi çeviren bir zata: “Ahirete giden misafirlerinin yolundaki bu arzı nasıl kaldıracak veya dağıtacak?” denilir mi?**

Ya da şu misalin dürbünüyle hakikate bak ki:

Bir zatın bir günde büyük bir orduyu teşkil ettiğini görsen. Sonra biri dese: “O zat bir boru sesiyle fertleri istirahat için dağılmış olan taburları toplar, taburlar emri ve nizamı altına girerler.” Sen desen ki: “İnanmam.” Ne kadar divanece hareket ettiğini anlarsın!

Aynen bu misal gibi, her bir insan bir taburdur. Atom ve zerreler ise bu taburun askerleri. Bu taburun kumandanı olan Cenab-ı Hakk atom ve zerreleri bir araya getirerek insanı yaratmıştır. Elbette bu taburu yoktan yaratan zat ölüm ile istirahata çekilen bu taburun askerleri olan zerreleri bir boru sesi ile toplayacak ve insan taburunu tekrar teşkil edecektir.

Acaba bahar mevsiminde üç yüz bin milletten oluşan büyük bir orduyu kemal-i intizamla yoktan teşkil eden bir zata bir insanın vücudundaki zerreleri bir araya getirmek zor mudur? Elbette değildir!

Hem öldükten sonra dirilme öyle akıldan uzak görülecek bir mesele de değildir. Zira her asırda, her senede ve hatta her günde haşrin ve neşrin yüzlerce misalleri gözükmektedir. İşte bazıları:

- Kışın ölen mahlûklar yeni baharda kısmen aynen ve kısmen mislen yaratılır.
- Her gün, gece ile öldürülür ve ertesi sabah tekrar yaratılır.
- Uyku ile insanlar öldürülür, sabah tekrar diriltilerek neşredilir.
- Bulutlar semada toplanır, sonra dağıtılır ve sonra tekrar bir araya getirilerek haşrin numuneleri gösterilir.

- Kışın ölen ağaçlar baharda cennet hurileri tarzında süslenir ve onlara hayat verilir.

- Hatta eğer hayalen bin sene evvel kendini farz etsen, sonra zamanın iki cenahı olan mazi ile müstakbeli birbirine karşılaştırsan; asırlar, günler adedince haşrin ve kıyametin misallerini ve numunelerini göreceksin.

Acaba bu kadar numune ve misalleri müşahade ettiğimiz hâlde insanın diriltilmesini akıldan uzak görüp inkâr etsek ne kadar divanelik olduğu anlaşılmaz mı?

Şimdi bak, Kuran-ı Azîm bahsettiğimiz hakikate dair ne diyor:

“Şimdi bak Allah’ın rahmet eserlerine! Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor! Bunu yapan elbette ölüleri de öylece diriltecektir, O her şeye hakkıyla kadirdir.” (Rum Suresi 50)

Evet, mahşer-i acayip olan şu koca arzı âdetâ bir hayvan gibi öldüren ve tekrar ona hayat veren, yeryüzünü beşer ve hayvana hoş bir beşik ve güzel bir gemi yapan, güneşi şu misafirhanedeki misafirlerine bir lâmba ve bir soba edip yıldızları meleklerine tayyare yapan bir zatın bu derece muhteşem Rububiyeti ve bu derece muazzam hâkimiyeti elbette yalnız böyle geçici, devamsız, kararsız, ehemmiyetsiz, bekasız ve noksan dünyevi işler üzerinde kurulamaz ve duramaz.

Demek, O’na layık, daimi ve muhteşem bir diyar ve başka baki bir memleket vardır. Bizi onun için çalıştırır. Oraya davet eder.

Şimdi, bu delili maddeleyerek toparlayalım:

- Bahar mevsiminde yaratılan üç yüz bin nev -başka bir ifadeyle bahar mevsimindeki üç yüz bin haşir ve neşir- perde arkasındaki bir zatı “Muhyi (Hayat veren)”, “Mûcid (İcad eden)” “Hâlık (Yaratan)” gibi isimleriyle bizlere tanıttırır ve bildirir.

- Bir tek bahar sayfasında üç yüz bin kitabı yazan zata bizim kitabımızı tekrar yazmak elbette zor gelmez. Zaten kitabımızı da evvelce o yazmıştı.

- Haşri aklına sığdıramayan kimse şu âleme dikkat ile baksa görür ki beşerin haşrinden daha acayip haşir ve neşirler her vakit göz önünde cereyan ediyor. Bir kısım misallerini önceden zikrettiğimizden tekrara gerek duymuyoruz.

Sözün özü: Kim haşri inkâr ediyorsa bahar mevsimine baksın. Eğer nefsi bahardaki onca haşir ve neşri gördükten sonra hâlâ insanın haşrini inkâr ediyorsa artık kendine levmetisin!

13. DELİL: İNSANA VERİLEN KIYMETİN AHİRETİ GEREKTİRMESİ DELİLİ

Hiç mümkün müdür ki Cenab-ı Hakk insana bu kadar kıymet versin, onu sevsin, kendisini ona sevdirtsin ve her vakit ona kıymet verip sevdiğini nimetleriyle hissettirsin ve daha sonra onu yokluğa mahkûm edip bir çiçeği yaratmak kadar kendisine kolay olan cenneti onun için yaratmasın, ebedî saadete onu mazhar etmesin? Hayır, asla olmaz!

Bu delilde ilk önce insana verilen kıymetten bahsedecek ve bu kıymetin işaretlerini maddeler hâlinde beyan edeceğiz. Aslında her bir madde için genişçe bir izah yapılabilir ancak bizler delili uzatmamak için maddelerin izahına girmiyor ve sizlerin anlayışına havale ediyoruz.

Evet, bu âlemin sahibi olan zatın en has misafiri ve en makbul mahlûku insandır. Zira:

1. **İnsan Cenab-ı Hakk'ın şu kâinat içindeki umumi rububiyetinin merkezidir.** Bütün eşya insanın istifadesine verilmiş, âdetâ şu âlem insan için yaratılmış ve onun istifadesine imkân verecek şekilde terbiye edilmiştir. Bitkilerden hayvanlara, güneşlerden aylara kadar her bir mahlûk insanın bir hizmetçisidir ve ona hizmet edecek şekilde yaratılmıştır. İşte bu durum ispat der ki insan bu âlemin sahibinin en kıymetli misafiridir.

2. **İnsan Cenab-ı Hakk'ın hitabına mütefekkir bir muhataptır.** Yani Allah-u Teâlâ bu âlemde sadece insan ile konuşmuş ve semavi kitaplarıyla insanı kendisine bir muhatap kabul etmiştir. İşte bu durum - insanın İlahî kelama mazhariyeti- ispat der ki insan bu âlemin sahibinin en has mahlûkudur.

3. **İnsan Allah-u Teâlâ'nın isimlerine en geniş bir aynadır.** Neredeyse kâinatın tamamında tecelli eden isimler tek bir insanda tecelli etmekte ve insan âdetâ bu tecelliye mazhariyeti ile koca bir âlem olmaktadır. Evet, insan Allah-u Teâlâ'nın hem ekser isimlerine, hem İsm-i Azam'ına, hem de her bir ismin en yüksek tecellisine mazhardır. İşte bu durum da ispat eder ki insanın bu âlemin sahibi katında başka bir kıymeti vardır.

4. **İnsan Allah-u Teâlâ'nın bir mucize-i kudretidir.** Bir damla sudan yaratılmış ve hadsiz maddi ve manevi cihaz ve duygularla donatılmıştır. Sadece insana verilen akıllı terazinin bir kefesine, başka bir mahlûka verilen bütün cihazları da terazinin diğer kefesine koysak akıl tek başına ağır basacaktır. Şimdi bu akla insana verilen diğer duygu ve cihazları ekleyin ve insanın ne kadar kıymetli bir mahlûk olduğunu gözünüzle görün!

5. **İnsan rahmet hazinelerinin bir müfettişidir.** Cenab-ı Hakk insanı hazinelerinin bir müfettişi suretinde yaratmış ve rahmet hazinelerini tartması ve tanıması için en ziyade cihaz ve aletlerle onu donatmıştır. Dilden göze, kulaktan akla, burundan ele kadar her şey âdeti bir anahtar olmakta ve rahmet hazinelerinin nimetlerini tartmaktadır. İşte bu durum da ispat eder ki insan bu âlemin sahibinin en nazlı bir misafiridir.

6. **İnsan bu dünyada Allah'ın halifesi, emanetinin taşıyıcısı, mahlûkatının reisi ve esma-i İlahiyenin tecellililerinin bir seyircisidir.** Bu cihetlerden de hiçbir mahlûk insana yetişememekte ve şu küçük insan bu cihetlerde semanın koca yıldızlarını geçmektedir.

Bu âlemin sahibinin insana verdiği kıymet saymak ile bitmez. Zaten her kim kendi vücudunu tefekkür etse kendisine verilen kıymeti görecek ve bu misafirhanenin en has misafiri olduğunu tasdik edecektir.

Şimdi, acaba hiç mümkün müdür ki bu âlemin Rabbi olan zat insana bu kadar kıymet versin de daha sonra onu diriltmemek üzere öldürsün ve yokluğa mahkûm etsin ve ona olan muhabbet ve kıymetini hiçe indirsın, kendi hakkaniyetine taban tabana zıt ve hakikat nazarında gayet çirkin bir haksızlık etsin? Elbette mümkün değildir!

Evet, insana verilen bu kadar kıymet ispat eder ki insan sadece bu muvakkat dünya için değil, ebedî ve baki bir memlekete gidecek ve ona göre çalışıyor.

Ayrıca insana verilen bu kadar cihazat, yalnız bu hayat için olamaz.

Mesela aklın bir hizmetkârı ve tasvircisi olan hayal kuvvetine denilse ki: “Sana bir milyon sene ömürle dünya saltanatı verilecek fakat sonra yok olacaksın.” Vehim aldatmamak ve nefis karışmamak şartıyla “Oh!” yerine “Ah!” diyecek ve üzülecek. Demek, en büyük fânî en küçük bir alet ve cihazat-ı insaniyeyi doyuramıyor.

İşte insanın ebede uzanmış emelleri, kâinatı ihata etmiş fikirleri ve ebedî saadete uzanan arzuları gösterir ki insan ebed için yaratılmış ve ebede gidecektir. Bu fânî dünya ona bir misafirhanedir ve ahiretine bir bekleme salonudur.

Sözün özü: Hem insana verilen bu derece kıymet ve hem de insana takılan bu kadar alet ve cihazat ispat eder ki insan ahirete namzettir ve cennete davet edilmektedir.

14. DELİL: HZ. MUHAMMED VE KUR'AN DELİLİ

Hiç mümkün müdür ki bütün enbiyanın mucizelerine istinad ederek sözünü teyid ettikleri, bütün evliyanın keşif ve kerametlerine istinad edip davasını tasdik ettikleri, bütün asfiya ve âlimlerin tahkikatlarına dayanarak peygamberliğine şahadet ettikleri Resul-i Ekrem Hz. Muhammed (s.a.v.)'in vermiş olduğu bir haber yalan çıksın ve o zat hilaf-i hakikat bir haber vermiş olsun? O zat ki tahakkuk etmiş bin mucizesini ve her yönüyle mucize olan Kuran'ı sözüne hüccet ve delil yapmıştır. Acaba sinek kanadı kadar kuvveti bulunmayan vehimlerin ne haddi var ki o zatın sözünü hükümden düşürsün ve o zatın haber verdiği ahiretten şüphe ettirsin?

Evet, bu on dördüncü delil Peygamber Efendimizin ve Kuran'ın şahadetinden teşekkül etmektedir. Bu delili maddeler hâlinde şöylece beyan edebiliriz:

1- Hz. Muhammed (s.a.v.) ahiretin vukuundan haber vermiş ve ahirete imanı imanının bir şartı kabul etmiştir. O hâlde diyebiliriz ki ahireti inkâr edebilmek için ilk önce Hz. Muhammed'i inkâr edebilmek lazımdır. Hz. Muhammed'in peygamberliğini inkâr edemeyen ahireti inkâr edemez.

O hâlde ahiretin varlığı hususunda şöyle bir delil sunsak: Hz. Muhammed (s.a.v.)'in bir avuç yiyecek ile bir orduyu doyurması ispat eder ki ahiret vardır.

Yani Peygamberimizin bir mucizesini ahiretin varlığına delil yap-sak bu doğrudur. Zira:

- Madem bir avuç yiyecek ile bir orduyu doyurmuştur elbette bu bir mucizedir,
- Madem mucize göstermiştir elbette o bir peygamberdir,
- Madem peygamberdir elbette yalan söylemez ve yalana tenezzül etmez,
- Madem yalan söylemez ve yalana tenezzül etmez o hâlde vermiş olduğu bütün haberler elbette doğrudur ve haktır,

- O hâlde ahiret vardır. Zira o zat ahiretten de haber vermiştir.

O hâlde şöyle desek: **“Peygamber Efendimizin binden fazla mucizesi teker teker ahiretin varlığına delildir.”**

Yani her bir mucizeyi ahiretin vukuuna delil yapsak bu doğrudur ve haktır. Zira:

- Her bir mucize o zatın peygamberliğini ispat etmektedir.
- Madem o zat peygamberdir elbette yalan söylemez ve hilaf-ı hakikat bir beyanda bulunmaz.
- Madem yalan söylemez ve hilaf-ı hakikat bir beyanda bulunmaz o hâlde verdiği bütün haberler haktır ve doğrudur.
- Ve madem ahiretin geleceğinden haber vermiştir elbette haber verdiği gibi gelecektir.

Netice olarak deriz ki: Ahiretin varlığının delilleri Hz. Muhammed (s.a.v.)’in peygamberliğinin delilleri kadar çoktur. O zatın nübüvvetini ispat eden bütün deliller aynı anda ahiretin de vücudunu ispat ederler.

Bizler “Feyyaz Eğitim” olarak Hz. Muhammed (s.a.v.)’in peygamberliğinin delilleri hususunda çok kapsamlı bir eser hazırladığımızdan burada o delillere girmiyor ve Efendimizin delillerini o esere havale ederek diyoruz ki:

Böyle bütün peygamberlerin kendisinden haber verdiği, bütün evliyanın ve asfiyanın kendisini tasdik ettiği ve elinde binler mucize sadır olan bir zatın haber verdiği bir mesele elbette haktır, doğrudur ve hakikattir. Vehmin ne haddi var ki o zatın haber verdiği bir meseleye ilişsin ve o konudan şüphe ettirsin.

2- Hz. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) gibi, diğer bütün peygamberler de ahiretten haber vermişlerdir. Demek, ahireti inkâr edebilmek için sadece Peygamberimizi inkâr etmek yeterli olmayıp diğer bütün peygamberleri de inkâr edebilmek lazımdır. Onları inkâr edemeyen ahirete ilişemez çünkü onlar da ahiretten haber vermiştir.

O hâlde diyebiliriz ki ahiretin delilleri peygamberler ve onların mucizeleri adedince. Her bir peygamber ve o peygamberin elinden sadır olan mucizeler ahiretin vukuuna birer şahittir ve delildir. Acaba hangi sözün haddi var ki bütün bu peygamberlerin sözlerini hükümden düşürebilsin ve onların sözünden şüphe ettirebilsin?

3- Peygamber Efendimiz (s.a.v.) ve diğer peygamberler ahiretin varlığına delil olduğu gibi, Kur'an da ahiretin bir delilidir. Zira Kur'an da ahiretin varlığından haber vermiş ve ahiretin birçok ahvalinden bahsetmiştir.

O hâlde şöyle desek: “Kur'an'ın bir benzerinin getirilememesi ahiretin varlığını ispat eder.”

Yani Kur'an'ın bir mucizesi olan, benzerinin getirilememesini ahiretin varlığına delil yapsak bu doğrudur. Zira:

- Madem benzeri getirilemiyor o hâlde Allah'ın kalamıdır,
- Madem Allah'ın kalamıdır o hâlde içinde elbette yalan ve yanlış olmayacak,
- Madem içinde yalan ve yanlış olmayacak elbette içinde olan her söz haktır ve gerçektir,
- Madem içindeki her söz haktır ve gerçektir elbette ahiret de haktır ve gerçektir. Zira Kur'an'da ahiretin varlığından açık bir şekilde bahsedilmiştir.

Demek, Kur'an'ın Allah'ın kitabı olduğunu ispat eden bütün deliller aynı anda ahiretin varlığını da ispat etmektedirler. O hâlde ahiretin varlığının delilleri Kur'an'ın Allah'ın kalamı olduğunu ispat eden deliller adedince.

Bizler “Feyyaz Eğitim” olarak Kur'an'ın Allah'ın kalamı olduğu hususunda özel bir eser hazırladığımızdan burada o delillere girmiyor ve Kur'an'ın delillerini o esere havale ederek diyoruz ki:

Hangi sözün haddi var ki kırk vecihle mucize olan Kur'an'ın

sözünü hükümden ıskat etsin ve Kur'an'ın haber verdiği bir hususta insanı şüpheye düşürsün?

4- Kur'an gibi diğer bütün semavi kitaplar da ahiretten haber vermekte, cennet ve cehennemden bahsetmektedir. O hâlde ahireti inkâr etmek için sadece Kur'an'ı inkâr etmek de yetmez, diğer bütün semavi kitapları da inkâr edebilmek gerekir.

Yine soruyoruz: **Hangi sözün haddi var ki bütün semavi kitapların müttefikan haber verdikleri bir meseleyi çürütebilsin ve onların sesini susturabilsin?**

5- Ahiretin varlığının diğer bir delili de bütün evliyalar ve asfiyalardır. Evet, evliyalar keşif ve kerametlerine istinaden, asfiya ve âlimler de delil ve hüccetlerine itimaden ahiretin vukuunu haber vermişlerdir.

Acaba bütün evliyaların ve asfiyaların haber verdikleri ve hakında ittifak ettikleri bir meseleyi hangi dinsizin sözü çürütebilir ve hangi kâfirin sözü hükümden düşürebilir?

Kaldı ki bu konuda söz hakkı onlarındır. Zira bir fende ve sanatta münakaşaya sebep olan bir meselede o fennin ve sanatın dâhilerinin sözü geçer, diğerlerinin sözü kabul edilmez. Mesela bir hastalığın keşfinde küçük bir tabibin sözü büyük mimarın sözüne tercih edilir. Çünkü mesele tıptır ve bu konuda söz hakkı doktorlarındır.

Aynen bunun gibi, ahiret meselesinde de aklı gözüne inmiş ve maneviyata karşı körleşmiş bir filozofun sözü geçmez ve kabul edilmez. Bu konuda söz hakkı başta peygamberlerin, sonra evliyaların ve asfiyalarındır.

Acaba hangi filozofun sözü böyle yüz yirmi dört bin peygamberlerin ve yüz binler evliyaların ve asfiyaların sözüne tercih edilebilir? Ve bu tercihi yapanlara akıllı denilir mi?

Eserimizde buraya kadar zikredilen on dört delilden anlaşıldı ki haşır meselesi öyle sabit bir hakikattir ki yeryüzünü yerinden kaldıracak ve kırıp atacak bir kuvvet dahi o hakikati sarsamaz. Zira:

- Cenab-ı Hakk'ın bütün isimleri ve sıfatları ahireti gerektiriyor.
- Resul-i Ekrem (s.a.v.)'in bütün mucizeleri onu tasdik ediyor.
- Kur'an-ı Hakîm'in bütün ayetleri ve hakkaniyetinin bütün delilleri onu ispat ediyor.
- Diğer bütün peygamberler ve getirdikleri bütün semavi kitaplar ondan haber veriyor.
- Şu kâinat bütün tekvini ayetleri ve bu âlemdeki bütün hikmetli şuunat ona şehadet ediyor.

Acaba hiç mümkün müdür ki haşır meselesinde böyle bir ittifak var iken kıl kadar kuvveti olmayan şüpheler, şeytani vesveseler o dağ gibi hakikati sarssın ve yerinden kaldırsın? Hâşâ ve kellâ!

Hem zannedilmesin ki haşrin vukuunu ispat eden deliller sadece bu kadardır. Hayır, asla! Ahiretin varlığını ispat ederken bahsettiğimiz Hakîm, Kerim, Rahim, Âdil, Hafız isimleri gibi, kâinatın tedbirinde tecelli eden bütün İlahî isimler ahireti iktiza eder ve ispat eder. Yani hangi ismin kapısını çalsak ve ondan ahireti sorsak bize ahireti ispat edecektir.

Mesela “Selam” isminin kapısını çalıp ahireti ondan sorsak bize diyecek ki: “Benim tecellime bak ve dikkat et! Bak, nasıl bütün mahlûklar benim tecellim ile selamete çıkarılmış. İşte bütün selamet verilen işler benim tecellim ile. Selameti selamet yapan ise ancak ahiretin gelmesidir. Eğer ahiret gelmez ve benim tecellim sadece şu kısacık hayata münhasır olursa bütün güzelliğim hiçe iner ve adeta tecellim alaya döner.”

Demek, “Selam” ismi insanları fenâdan, yokluktan, hiçlikten kurtarıp onları selamet yurdu olan cennete sokmakla da gözükecektir ki bu, “Selam” isminin en büyük tecellisidir.

Ya da mesela “Hibe eden” manasındaki “Vehhab” isminin kapısını çalıp ahireti ondan sorsak diyecektir ki: “Yokluktan varlık âlemine çıkışınızdan tutun size verilen cihazlara, ağaçlara takılan yapraklardan

tutun sobanız olan güneşe kadar bütün hibeler benim tecellim iledir. Ancak hibeyi hibe yapan devamıdır. Eğer ahiret gelmez ve ölüm bir son olursa bütün bu hibeler manasını kaybeder ve bir istihzaya döner. Demek, hibenin bir manasının olabilmesi ancak ahiretin gelmesi iledir. Zaten ben en azami mertebede cennette tecelli edeceğim.”

Bu isimler gibi her bir isim ahiretin varlığını ispat ettiği gibi, kâinatın tekvini ayetleri de haşrin vukuunu ispat etmektedir.

Mesela insanın ahsen-i takvimdeki güzel yaratılışı sanatkârı olan Allah’ı gösterdiği gibi o ahsen-i takvimdeki kabiliyetin kısa bir zamanda zeval bulması haşri gösterir. Zira bu derece kıymetli kabiliyet sadece bu kısa ve fâni âlem için verilmiş olamaz.

Yine mesela ekser eşyada görünen hikmet, inayet, adalet ve rahmet nasıl ki Hakîm, Kerim, Âdil ve Rahim olan bir Zat-ı Zülcelâl’i ispat eder ve onun dest-i kudretinden çıktığını gösterirler. Onun gibi, bu isimlerin kuvveti ve hadsizlikleriyle beraber onların mazharları olan şu fâni mevcudatın ehemmiyetsiz ve az yaşamasına bakılırsa ahiret güneş gibi görünür. Demek ki her şey lisan-ı hâl ile “Âmentü billâhi ve bi’l-yevmi’l-âhir.” (Allah’a ve ahiret gününe iman ettik.) diyor.

Şimdi, ahiretin varlığı ile ilgili son bir delil daha sunacağız. Bu delilde diğer delillerden farklı olarak Allah’ın kudretinin nihayetsizliğinden bahsedeceğiz. Zira ahireti inkâr etmek Allah’ın kudretinin mahiyetini anlayamamaktan dolayıdır. Kudret-i ilahiyenin mahiyeti anlaşıldığında bu cihetten gelen şüpheler de yok olacaktır.

Şimdi, Allah’ın kudretinin nihayetsizliğine dair onlarca delilden sadece bir delili mütalaa edelim:

15. DELİL: ALLAH'IN KUDRETİ SONSUZDUR.

Bu delilde şu kaideyi işleyeceğiz: “Bir şey zati olsa, onun zıttı ona ârız olamaz. Çünkü içtima-i zıddeyn olur. Bu ise muhaldir.”

İlk önce kaidede geçen kelimelerin manalarına bakalım:

Zati: Kendisi ile var olup sonradan takılmayan, zatına ait. **Ârız:** Sonradan takılan, sonradan olan şey. **İçtima-i zıddeyn:** İki zıttın bir araya gelmesi. **Muhal:** İmkânsız.

Şu âlemde ki hiçbir mahlûkun hiçbir sıfatı zati değildir. Yani zatına ait olmayıp hepsi Cenab-ı Hakk'ın ihsanıdır ve bir hediyesidir. Zati (zatiyla kaim olan) sıfatlar ancak Allah'a mahsustur. Zira kâinat sonradan yaratılmış ve içindeki mahlûkat da sonradan icad edilmiştir. Yani ezeli değil, hâdisdir (sonradan olmuştur). Kendisi ezeli olamayanın, sıfatları elbette ezeli ve zati olamaz. Lakin biz burada Üstadımızın mezkûr cümlesinin anlaşılabilmesi için bazı şeyleri zati kabul edeceğiz. Her ne kadar o sıfatlar sonradan yaratılmışsa da yaratıldığı anda o eşyaya takıldığı için bir derece zati kabul edilebilir.

Mesela Güneşin ışığı bir derece zatidir. Yaratılması ile beraber ışığa sahip olmuştur. Bu sebepten ışığın zıttı olan karanlık ona ârız olamaz yani karanlık güneşe yaklaşamaz. Çünkü “Bir şey zati olduğunda, onun zıddının ona ârız olamaması” bir kaidedir.

Fakat lambanın ışığı zati olmayıp ârızı olduğundan yani sonradan o cam parçasına takıldığından ve onun bizzat zati malı olmadığından dolayı ışığın zıttı olan karanlık lambaya ârız olabiliyor.

2. Misal: Güneşin harareti bir derece zatidir. Güneş icadıyla birlikte bu sığata sahip olmuştur. Bu sebepten sıcaklığın zıttı olan soğukluk güneşe yaklaşamıyor ve yavaşamıyor. Çünkü bir şey zati olduğunda, onun zıddı ona ârız olamaz.

Sobanın hararetine gelince onun sıcaklığı zati değildir yani soba “sıcak olma” sıfatına içinde bir madde yakılmasıyla sonradan sahip olmuştur. İşte bu sebepten dolayı sıcaklığın zıttı olan soğukluk sobaya ârız olabiliyor. Odunu biten soba bir müddet sonra soğuyor.

3.Misal: Altın ve elmas gibi maddelerin parlaklığı bir derece zati olduğundan solma ve kararırma onlara ârız olamıyor. Zira bir şey zati olduğunda, onun zıddı ona ârız olamaz.

Cilalanmış bir eşyanın parlaklığı ise, ârızî (sonradan) olduğundan, solmaya ve kararmaya mahkûmdur. Parlaklığın zıttı olan matlık, o eşyaya yaklaşıır ve onu soldurur.

4. Misal: Dünyamızın hareket etmesi ve kendi etrafında dönmesi bir derece zati olduğundan, hareketin zıttı olan sükûnet ve yerinde durmak dünyamıza ârız olamıyor. Dünyamız devamlı dönüyor.

Fakat bir topacın ya da bisiklet tekerinin hareketi ârızî olduğundan (o eşyalara sonradan takıldığından) yani “dönmek” onların zati bir sıfatı olmadığından dolayı hareketsizlik onlara ârız olabiliyor.

NETİCE: Demek, bir şey zati olursa, onun zıttı ona ârız olamıyor.

Cenab-ı Hakk’ın kudret ve kuvveti zatidir, kendindendir. Yani varlığı ile daimdir. Başkasından alınmış veya sonradan kazanılmış değildir. Allah ezeli olduğu gibi sıfatları da ezelîdir, nihayetsizdir ve mutlak-tır (kayıt altına girmez).

Bu mütalaanın neticelerini şöyle maddeleyebiliriz:

- Madem kudret sıfatı Allah’ın zati bir sıfatıdır o hâlde zıttı olan âcizlik Allah’a ârız olamaz.

- Madem âcizlik Allah’a ârız olamaz o hâlde Allah’ın kudretinde mertebeler olmaz ve bulunmaz.

- Madem kudretinde mertebeler olmaz ve bulunmaz o hâlde eğer hikmeti müsaade ederse her an binlerce kâinatı yaratabilir. Güneşin ışık verme fiilinde bir damla ile deryanın veya bir çiçek ile yıldızların farkı olmadığı gibi, Allah’ın kudretine nispeten de az, çok, büyük, küçük, cüz’i, külli birdir. İcatta ve tasarrufta zerreler yıldızlara eşittir. Bir sineğe hayat vermek ile bütün ölüleri diriltmek aynıdır. Bir çiçeği yarattığı gibi, aynı kolaylıkla baharı yaratır, cenneti dahi aynı kolaylıkla icad eder.

Bu kaideden şu neticeleri de çıkabiliriz:

- Hayat Allah'ın zati bir sıfatıdır. Bu sebepten bu sıfatın zıttı olan ölüm Allah'a yanaşamıyor ve Allah ebedî oluyor.

- Görmek Allah'ın zati bir sıfatıdır. Bu sebepten bu sıfatın zıttı olan görmemek Allah'a ârız olamıyor ve Allah her şeyi aynı anda müşahade ediyor, hiçbir şey nazarından saklanamıyor

- İşitmek Allah'ın zati bir sıfatıdır. Bu sebepten bu sıfatın zıttı olan işitmemek Allah'a ârız olamıyor ve Allah bütün sesleri hatta kalbin geçirdiklerini dahi aynı anda işitiyor.

- Allah'ın güzelliği zatidir. Elbette güzelliğin zıttı olan çirkinlik Allah'a ârız olamaz.

- Allah'ın ilim sıfatı zatidir. Elbette bu sıfatın zıttı olan cehalet yani “bilmemek” Allah'a ârız olamaz. Ârız olamazsa şu gibi neticeler çıkar: Allah denizlerin binlerce metre derinliğindeki bir balığın yüzmesini bilir. Gecenin karanlığında adım atan bir karıncayı bilir. Hiçbir yaprak onun bilgisi olmadan düşemez. Allah bütün kalplerden geçenleri bilir... Bütün bunlar ilim sıfatının Allah'ın zati bir sıfatı olmasının neticesidir. Zira bunlardan birini bilmemek cahilliktir. Hâlbuki ilim sıfatı zati olduğundan zıttı olan cehalet ona ârız olamıyor, olamayınca da Allah her şeyi biliyor.

- Cenab-ı Hakk'ın diğer sıfatlarına da bu kaideyle bakılabilir.

Bu kaideyle birlikte şu kaidenin de mütalaa edilmesi faydalı olacaktır: “Bir şeyde mertebelerin bulunması o şeyin zıddının, ona tedahülü (müdahalesi) ileldir.” Bu kaideyi şu misallerle anlayabiliriz:

- Işığın mertebeleri zıddı olan karanlığın müdahalesi ileldir.
- Sıcaklığın mertebeleri zıddı olan soğukluğun müdahalesi ileldir.
- Güzelliğin mertebeleri zıddı olan çirkinliğin müdahalesi ileldir.

- Tokluğun mertebeleri zıddı olan açlığın müdahalesi ileler.
- Kuvvetin mertebeleri zıddı olan diğer bir kuvvetin müdahalesi ileler.

Demek, kaidemiz şu: Bir şeye zıddı müdahale edemezse, o şeyde mertebe olmaz. Bu kaideden şu neticeleri çıkabiliriz:

- Allah'ın zıttı yoktur.
- Madem Allah'ın zıttı yoktur o hâlde Allah'ın tasarrufuna müdahale de yoktur.
- Madem müdahale yoktur o hâlde Allah'ın kudretinde bir mertebe olamaz. Kudreti nihayetsiz olur.
- Kudreti nihayetsiz olunca da bir çiçeği yaratmak ile bir baharı yaratmak, bir sineği ihya etmek ile öldükten sonra bütün mahlûkatı haşretmek o kudrete müsavidir. Bir iş bir işe mâni olamaz.

“Ahiret İman” isimli eserimiz burada tamam oldu. Eserin başında da ifade ettiğimiz gibi, Üstad Bediüzzaman Hazretlerinin “10. Söz” ismiyle maruf “Haşir Risalesi”, eserimizde kaynak eser olarak kullanılmıştır. Eserimizde Üstad Hazretlerinin eserinde zikredilen delillerden sadece bir kısmını zikrettik. Diğer delilleri merak edenleri Üstad Hazretlerinin mezkûr eserine havale ediyor ve eserimizi Kur'an'ın şu ayetleriyle tamamlıyoruz:

“İnkâr edenler bölüm bölüm cehenneme sevk edilirler. Nihayet oraya vardıklarında kapıları açılır ve bekçileri onlara der ki: ‘İçinizden size uyarın peygamberler gelmedi mi? Rabbinizin ayetlerini okuyup sizi bu kavuşma gününüzle korkutmadı mı?’ Onlar da: ‘Evet, geldi.’ derler. Fakat kâfirler üzerine artık azap kelimesi hak olmuştur. Onlara: ‘Ebedî olarak içinde kalmak üzere girin cehennemin kapılarından.’ denilir. Bak, büyüklük taslayanların yeri ne de kötüdür!

Rablerinden korkanlar da bölük bölük cennete sevk edilirler. Nihayet oraya vardıkları zaman kapıları açılır ve bekçileri onlara şöyle derler: ‘Selam sizlere, ne hoşsunuz! Ebedî olarak içinde kalmak üzere haydi girin oraya!’ Onlar da: ‘Hamdolsun o Allah’a ki bize vaadini doğru çıkardı ve bizi cennete varis kıldı. Cennette istediğimiz yerde oturuyoruz.’ derler. Bak, amel edenlerin mükâfatı ne de güzel oldu!” (Zümer 71-74)